

Sirpa Niittymäki & Ulla Seppälä-Kavén (toim.)

INNOVATIIVISTA AMMATTITAITOA MONIALAISISTA OPPIMISPROJEKTEISTA

Projektipajaohjaajan käsikirja

OPPIMATERIAALEJA 71

PUHEENVUOROJA

RAPORTTEJA

TUTKIMUKSIA

Sirpa Niittymäki & Ulla Seppälä-Kavén (toim.)

INNOVATIIVISTA AMMATTITAITOA MONIALAISISTA OPPIMISPROJEKTEISTA

Projektipajaohjaajan käsikirja

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN
OPPIMATERIAALEJA 71

Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2014

2., muokattu painos.

Kirjoittajat: Liisa Kairisto-Mertanen, Marjo Kumpula, Sirpa Niittymäki.
Meiju Räsänen, Ulla Seppälä-Kavén, Konsta Koivunen ja Mika Sillanpää.

ISBN 978-952-216-505-3 (painettu)

ISSN 1457-7933 (painettu)

Painopaikka: Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print Oy, Tampere 2014

Myynti: <http://loki.turkuamk.fi>

ISBN 978-952-216-506-0 (pdf)

ISSN 1796-9972 (elektroninen)

Jakelu: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522165060.pdf>

SISÄLTÖ

LUKIJALLE	4
I JOHDANTO	5
2 PROJEKTIPAJA PÄHKINÄNKUORESSA	9
2.1 Projektipajan konsepti	9
2.2 Projektipajan tavoitteet	11
2.3 Toimenpiteet ennen pajan aloittamista	12
3 PROJEKTIPAJA TOIMINNASSA	20
3.1 Opettajaohjaajan rooli	20
3.2 Opiskelijaohjaajien kanssa toimiminen	22
3.3 Toimeksiantajan kanssa toimiminen	24
3.4 Pajaryhmästä voimavara	27
3.5 Ohjeita ja tukea projektityöskentelyyn	32
3.6 Viikottaiset projektitapaamiset	34
3.7 Pajatoiminnan raportointi ja arviointi	39
KIRJALLISUUTTA JA LÄHTEITÄ	48
LIITTEET	50

LUKIJALLE

Opetusmenetelmien kehittäminen on ajankohtainen haaste ammattikorkeakouluissa. Tämä käsikirja kertoo, miten opiskelijoiden innovaatiovalmiudet lisääntyvät innovaatiopedagogiikan avulla sekä miten oppiminen tulee monipuoliseksi ja mielenkiintoiseksi. Kirjassa esitellään yhtä toimintamenetelmää, projektipajatyöskentelyä.

Projektipajatyöskentely on Turun ammattikorkeakoulussa Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueella (TYT) kehitetty menetelmä, jonka avulla opiskelijat totutetaan monialaiseen projektityöskentelyyn jo opintojen alussa. Menetelmä kuuluu innovaatiopedagogiikan sisältämien opetuksellisten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenetelmiin ja valmentaa opiskelijoita hyödyntämään projektityötaitojaan muilla opintojaksoilla.

Tämä käsikirja on ensimmäisen oppaan päivitetty painos. Kirjan eri osuuksissa käsitellään osittain keskenään samojakin asioita. Tämän mahdollistaa sen, että luvut voi lukea myös itsenäisinä kokonaisuuksina. Kirjoittamiseen ovat osallistuneet seuraavat henkilöt: koulutusjohtaja Liisa Kairisto-Mertanen, koulutuspäällikkö Marjo Kumpula, lehtori Sirpa Niittymäki, koulutussuunnittelija Meiju Räsänen, lehtori Ulla Seppälä-Kavén sekä opiskelijat Konsta Koivunen ja Mika Sillanpää.

Käsikirja on tarkoitettu opetushenkilöstölle ja opiskelijoille oppaaksi, joka soveltuu erityisesti ammattikorkeakouluihin. Kirjasta otetaan mielellään palautetta, jota voi lähettää suoraan tekijöille (etunimi.sukunimi@turkuamk.fi). Kirjan tekijöiltä saa myös lisätietoa projektipajatoimintaan liittyvästä koulutuksesta.

Toivomme kirjan palvelevan Sinua, lukijamme!

Turussa 26. päivänä toukokuuta 2014

Tekijät

I JOHDANTO

Maailma muuttuu yhä kiihtyvällä vauhdilla ja sen myötä muuttuvat myös tavat tehdä työtä. Korkeakoulusta valmistutaan tehtäviin, joissa edellytetään omatoimisuutta ja yrittäjämäistä asennetta. Suorat ohjeet ja opastus käyvät yhä harvinaisemmiksi. Sen sijaan työntekijöiltä edellytetään taitoa määrittää itse päämääriään ja tapoja päästä niihin. Internet ja muut kehittyvät työvälineet mahdollistavat ryhmäosaamisen ja reaaliaikaisen tiedon hyödyntämisen arkipäivän työssä ja tätä kautta mullistavat tapaamme jäsentää tehtäviä. Saatavilla olevaa tietoa on niin paljon, että eräs keskeinen taito tulevaisuudessa on epäolennaisen tai epäluotettavan tiedon erottaminen olennaisesta tai luotettavasta.

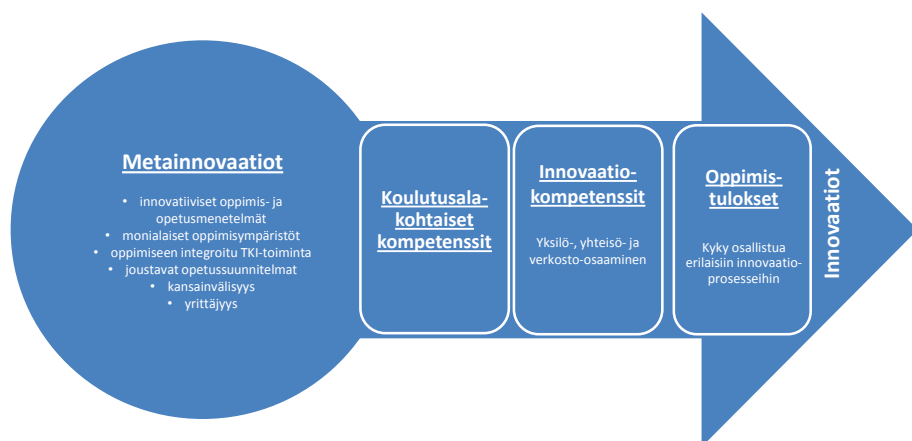
KUVA 1. *Pajaohjaajat vuorovaikutteisessa valmennuksessa (kuva: Meiju Räsänen).*

Korkeakouluissa on perinteisesti keskitytty eksplisiittisen tiedon tuottamiseen. Se onkin ollut olennaista tilanteessa, jossa maailma on pysynyt suhteellisen muuttumattomana. Mitä nopeampaa muutosvauhti on, sitä enemmän tulisi myös korkeakoulujen keskittyä eksplisiittisen tiedon tuottamisen lisäksi myös hiljaisen tiedon välittämiseen. Vuorovaikutustaidot, verkostoitumistaidot, erilaisten ilmiöiden välisten suhteiden ymmärtäminen ja oman itsen sijoittaminen toimintaympäristöön ja sen eri rajapintoihin ovat sellaisia taitoja, joita on vaikea oppia muuten kuin kokeilemalla ja olemalla mukana erilaisissa tilanteissa.

Elämme informaatioyhteiskunnassa, jossa lisäarvo syntyy innovaatioiden ja innovatiivisen toiminnan kautta. Koulutuksella ja erityisesti ammattikorkeakouluilla on keskeinen rooli innovatiivisen yhteiskunnan luomisessa. Opintoihin on sisällytettävä kokonaisuuksia, jotka takaavat innovatiivisen ammattitaidon tai jopa innovaatioiden syntymisen korkeakoulun sisällä ja opiskelujen aikana. Korkeakouluilta edellytetään keinojen löytämistä tämän tavoitteen toteuttamiseksi.¹

Turun ammattikorkeakoulun strategian mukaan ammattikorkeakoulussa toimitaan innovaatiopedagogiikan periaatteita noudattaen. Innovaatiopedagogiikalla tarkoitetaan oppimisotetta, johon liittyy uusi tapa omaksua, tuottaa ja käyttää tietoa innovatiivisen ammattitaidon aikaan saamiseksi. Keskeiseksi kysymykseksi on noussut sen ymmärtäminen, miten innovatiivista ammattitaitoa on mahdollista tuottaa. Näkemyksemme mukaan innovaatiokompetenssit ovat innovatiivisen ammattitaidon syntymiseen johtavia osaamiskokonaisuuksia. On siis määritettävä ja ymmärrettävä mistä tekijöistä ne muodostuvat ja tämän jälkeen löydettävä korkeakouluun sopivat menetelmät, joiden avulla innovaatio-kompetensseja on mahdollista synnyttää.

1. Rogers 2003. ”Innovaatio voidaan ymmärtää ideana, käytäntönä tai esineenä, jota yksilöt pitävät uutena.”

KUVIO 1. *Innovaatiopedagogiikan lähtökohdat, menetelmät, tavoitteet ja oppimistulokset (kuvio: Liisa Kairisto-Mertanen & Taru Penttilä).*

Innovaatiopedagogiikassa määritellyt innovaatiokompetenssit (kuvio 1) sisältävät yksilöosaamiseen liittyvän ulottuvuuden lisäksi myös tärkeät yhteisö- ja verkosto-osaamisen alueet. Yksilöiden toimiminen, tietäminen ja osaaminen eivät enää riitä. Innovaatioiden aikaansaaminen edellyttää omien ajatusten heittämistä muiden tarkasteltavaksi ja olemassa olevissa ja muodostuvissa verkostoissa edelleen kehitettäväksi. Kunkin koulutusohjelman mukaiseen sisältöalueeseen liittyvän sisältöosaamisen lisäksi tarvitaan muun muassa kykyä vuorovaikutukseen, esiintymiseen, kulttuurilukuun, asiakasymmärrykseen, yhteistyöhön. Opiskelijan pitäisi myös osata hyödyntää muiden osaamista, uskaltaa ottaa riskejä ja olla innostunut.

Monialaiseen osaamiseen liittyvän innovaatio-osaamisen aikaansaaminen on innovaatiopedagogiikan keskeinen tavoite. Eri alojen toisistaan poikkeavien näkemyksien aiheuttamat moninaiset tarkastelukulmat voivat olla innoittavia ja uusiin suuntiin vieviä. Opiskelujen aikana on tärkeää antaa opiskelijoille tilaa ja mahdollisuuksia oppimisympäristössä tapahtuvaan monialaiseen kohtaamiseen. Yksi tärkeä innovaatiopedagogiikan kulmakivi on tutkimus-, kehitys ja palvelutoiminnan liittäminen osaksi opetusta. Projektien kautta opiskelijoiden on mahdollista saada käsitys ammattikorkeakoulun ulkopuolisesta maailmasta ja verkostoitua työelämän kanssa. Osallistumalla projekteihin opiskelijat oppivat myös esiintymään, sietämään epävarmuutta ja toimimaan ryhmässä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Jotta projektit on mahdollista sisällyttää opintoihin, tarvitaan joustavia opetussuunnitelmia. Ammattikor-

keakoulun ympärillä oleva maailma, johon opiskelijat työllistyvät, on lähtökohtaisesti globaali. Kansainvälistyminen ja siihen liittyvä kulttuurilukutaito sekä eri kielten osaaminen on osa ammattitaitoa.

Innovaatiopedagogiikassa opiskelija aktivoidaan ajattelemaan käyttämällä menetelmiä, jotka tuottavat opintojakson tavoitteiden mukaisia tietoja, taitoja ja asenteita. Projektien myötä kehittyvä asiakasymmärrys on hyvä esimerkki innovaatiopedagogiikkaan liittyvästä intuitiivisesta ja sisäisestä tiedosta. Yhteistyön kautta syntynyt eri aloilla vallitsevien alakulttuurien kulttuurilukutaito on myös tulosta uudesta pedagogiikasta. Tulevan ammattilaisen on usein kyettävä tekemään yhteistyötä ryhmässä, jossa on eri alojen ja erilaisten käytäntöjen edustajia. Joustava yhteistyö edellyttää ymmärrystä luottamuksen rakentamisesta ja konfliktien välttämisestä. Toiminnan päämääränä on oppiminen, joka perustuu opiskelijan omaan motivaatioon. Kunkin opiskelijan omasta lähtötasosta tapahtuva mahdollisimman suuri kehitys on tärkeää. Samassa koulutusohjelmassa opiskelevien opiskelijoiden prosessiin kuuluvat oppimispolut voivat olla toisistaan poikkeavia. Opiskelijan oma tavoitteen asettelu ohjaa toimintaa ja takaa motivoitumisen opintoihin.

Projektipaja on Turun ammattikorkeakoulussa kehitetty menetelmä, jonka avulla opiskelijat totutetaan monialaiseen työskentelyyn jo opintojen alussa. Se kuuluu innovaatiopedagogiikan sisältämien opetuksellisten tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenetelmien joukkoon. Projektipajan tavoitteet liittyvät työskentelytapojen oppimiseen. Vaikka sisällön ja pajan aihealueen hallitsemiseen liittyvät tavoitteet ovat toissijaisia, tapahtuu pajan aikana myös niihin liittyvää oppimista.

Projektipaja on lähtökohtaisesti monialainen opintojakso, jonka aikana eri koulutusohjelmissa opintonsa aloittavat opiskelijat myös tutustuvat toisiinsa. Yksi tärkeä tavoite on hyvän, innostavan ja yhteen hiileen puhaltavan opiskeluilmapiirin luominen. Opintojen alussa syntyvän luottamuksen kautta eri alojen välinen yhteistyö tulee mahdolliseksi myös opintojen edetessä ja tehtävien muodostuessa sisällöltään entistä vaativammiksi.

Projektipajan kautta opiskelijoille syntyy edellytykset osallistua opintojensa aikana muihin samaan menetelmäryhmään kuuluviin opintojaksoihin. Projektipajan jälkeen opiskelijoille tarjotaan mahdollisuutta osallistua tutkimuspajaan, jossa työtehtävät liittyvät kiinteästi ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja palvelupalvelutoiminnan projekteihin.

2 PROJEKTIPAJA PÄHKINÄNKUORESSA

KUVA 2. *Paja-aiheen ideointia (kuva: Martti Komulainen).*

2.1 PROJEKTIPAJAN KONSEPTI

Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueella² on toteutettu monialaista projektipajaa vuodesta 2008 lähtien, ja kyseistä toimintamallia ovat olleet suunnittelemassa niin opettajat kuin opiskelijatkin. Toimintaa on matkan varrella kehitetty kerätyn palautteen perusteella.

-
2. Tulosalue ammattikorkeakoulussa koostuu useista koulutusohjelmista. Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalue koostuu keväällä 2014 auto- ja kuljetustekniikan, kala- ja ympäristötalouden, kestävän kehityksen, kone- ja tuotantotekniikan, liiketoiminnan logistiikan, muotoilun, myyntityön, rakennusalan työnjohdon, rakennustekniikan, tuotantotekniikan ja ympäristötekniikan koulutusohjelmista.

Tulosalueen ensimmäisen vuoden opiskelijat, noin 500 eri koulutusohjelmien opiskelijaa, työskentelevät noin 45 projektipajassa koko syyslukukauden ajan. Kaikki projektipajat ovat monialaisia siten, että tulosalueen jokaisesta koulutusohjelmista on niissä edustaja tai edustajia. Yhdessä pajassa on siis insinööri-, tradenomi- ja rakennusmestariopiskelijoita sekä muotoilun opiskelijoita. Pajoissa opitaan työskentelemään monialaisesti, kuten monissa työpaikoissa-kin. Projektipaja on opiskelijalle kolmen opintopisteen laajuinen. Projektipaja on pakollinen opintojakso, joka arvioidaan muiden opintojaksojen tapaan asteikolla 1–5. Jokainen opettajaohjaaja vetää syksyn aikana kolme tai neljä projektipajaa, joissa jokaisessa on opettajan apuna opiskelijaohjaaja.

Projektipajassa opiskelijaryhmä työstää tiettyä projektia koko syyslukukauden ajan. Pajatyöskentelyyn kuuluvat myös projektisuunnitelman ja loppukertomuksen laatiminen sekä posterin teko. Posterit painatetaan painotalossa, minkä jälkeen ne asetetaan oppilaitokseen näytteille. Parhaasta posterista järjestetään tulosalueen kaikkia opiskelijoita ja opettajia koskeva äänestys. Merkittävää pajatyöskentelyssä on lopussa pidettävä pajaesitys, jossa jokainen paja esittelee oman pajansa työskentelyä raadille. Opiskelija- ja opettajaohjaajista muodostuva raati valitsee parhaan pajaesityksen. Posteriiäänestyksen ja pajaesityksen voittajat palkitaan (esim. elokuvalippuja, hohtokeilausta ja illallinen). Lopuksi opintojakso arvioidaan niin, että arvioinnissa käytetään opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijoiden tekemää vertais- ja itsearviointia. Arvioinnin tukena käytetään myös Turun ammattikorkeakoulussa kehitettyä innovaatiokompetensseja mittaavaa työkalua. Tästä kerrotaan tarkemmin luvussa 3.7 Pajatoiminnan raportointi ja arviointi.

KUVA 3. Postereita näyttelyssä. (kuva: Sirpa Niittymäki).

2.2 PROJEKTIPAJAN TAVOITTEET

Projektipajan tavoitteena on, että uusi opiskelija harjaantuu tutkivaan työotteeseen ja oppimiseen. Hän osaa työskennellä monialaisessa ryhmässä ja tutustuu tulosalueen muiden koulutusohjelmien opiskelijoihin sekä alkaa luoda työelämässä tarpeellisia verkostoja. Opiskelija oppii myös tärkeitä projektityötaitoja. Opintojakson tavoitteena on lisätä yhteisöllisyyttä tulosalueella sekä tuoda esim. tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa (TKI) tutuksi opiskelijoille.

Projektipajan tavoitteena on, että opiskelija:

- harjaantuu yhteistoiminnalliseen oppimiseen ja työhön
- oppii lisää itsenäisiä työskentelytaitoja
- oppii työskentelemään monialaisessa ryhmässä ja tutustuu eri koulutusohjelmien opiskelijoihin
- kehittää innovaatiovalmiuksiaan
- alkaa luoda työelämässä ja opiskelussa tarvittavia verkostoja
- kartuttaa projektityötaitojaan
- lisää esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

KUVA 4. Eri alojen opiskelijat tapaavat projektipajassa (kuva: Matti Kivekäs).

2.3 TOIMENPITEET ENNEN PAJAN ALOITTAMISTA

Projektipajojen onnistuminen vaatii huolellista suunnittelua. Pajoja varten tarvitaan ohjaajat, tilat ja yhdessä sovittu toimintamalli. Kaiken lähtökohtana on yhteinen näkemys siitä, mihin projektipajalla pyritään. Projektipajan yleisohjeet (Ks. Liite 1) päivitetään vuosittain ja jaetaan kaikille pajatoimintaan osallistuville.

Opettajaohjaajat

Opettajaohjaajien valinta ja sitouttaminen pajatyöskentelyyn on tärkeä vaihe. Ohjaajiksi pitäisi saada sellaisia henkilöitä, jotka ovat aidosti kiinnostuneita pajatyöskentelyn tapaisesta ohjaamisesta. Opettajan rooli projektipajassa poikkeaa perinteisestä luokkaopetuksesta. Opettajaohjaajina voidaan käyttää myös ammattikorkeakoulun TKI-henkilöitä, mikä helpottaa TKI-hankkeiden ja opetuksen integrointia. Monissa TKI-hankkeissa on hyviä aiheita pajan projekteiksi. Käytettäessä muita kuin opetushenkilöitä tulee kuitenkin varmistaa, että henkilöillä on pedagogiset valmiudet ohjata opiskelijoita.

Opettajaohjaajia on pyritty saamaan eri koulutusohjelmista. Hän ohjaa kolmea tai neljää pajaa, joissa jokaisessa on 12–14 opiskelijaa. Jokaisessa pajassa toimii opettajan apuna yksi opiskelijaohjaaja. Opettajaohjaajien koulutus, yhteinen suunnittelutyö ja säännöllinen yhteydenpito ohjaajien kesken ovat pajatoiminnan onnistumisen edellytyksiä. Opettajaohjaajien yhteinen koulutus järjestetäänkin jo keväällä. Tämän lisäksi opettaja- ja opiskelijaohjaajilla on yhteinen tapaaminen vielä, kun pajatoiminta on jo alkanut. Opettajaohjaajien koulutuksessa käydään läpi pajan pedagogisia tavoitteita, käytännön toteutusta ja pelisääntöjä sekä eri henkilöiden rooleja (opettajaohjaaja, opiskelijaohjaaja, projektipäällikkö ja pajan jäsenet). Tärkeää on, että opettajaohjaajat noudattavat yhteisiä käyntäntöjä. Eri pajojen opiskelijat vertailevat kokemuksiaan, ja kokevat helposti epäoikeudenmukaisiksi toisistaan poikkeavat käytänteet, kuten esimerkiksi arviointiin tai poissaoloihin liittyvät ratkaisut. Opettajan roolia käsitellään tarkemmin luvussa 3.1 Opettajaohjaajan rooli.

Opiskeliijaohjaajat

Opettajaohjaajien lisäksi pajoihin tarvitaan opiskeliijaohjaajia – esim. 40 opiskeliijaohjaajaa 500 opiskelijaa varten. Opiskeliijaohjaajia on vuosina 2008–2013 värvätty lähinnä sähköpostin ja intranetin kautta, mutta kevästä 2014 lähtien ohjaajina toimivat opiskelijat suorittavat pajaohjaajatoiminnan ohella opintojakson Ryhmän ohjaus, jonka laajuus on 5 opintopistettä. Tähän Ryhmän ohjaus -opintojaksolle hyväksytään pääsääntöisesti opiskelija, joka on jo suorittanut oman pajansa. Opiskeliijaohjaajille järjestetään tehtävään perehdyttävä valmennus. Alla on esimerkki vuoden 2014 Ryhmän ohjaus -opintojakson aikataulutuksesta.

Opiskeliijaohjaajien valmennuksen toteutus

- Aloitusinfo
 - 12.3.2014 klo 14–16, Monitori
- I valmennuspäivä, Kunstenniemi
 - 29.4.2014, klo 8–17
 - lähtö klo 8, Sepänkatu
 - paluu klo 16, Kunstenniemi
- II valmennuspäivä, Kunstenniemi
 - 25.8.2014, klo 8–17
 - lähtö klo 8, Sepänkatu
 - paluu klo 17, Kunstenniemi
 - opiskeliijaohjaajien saunailta klo 18 ->
- Yhteinen valmennuspäivä, Sepänkatu
 - 5.9.2014, klo 12–16
- Säännölliset tiimitapaamiset opettajaohjaajan ja opiskeliijaohjaajien kanssa (2 / kk)

Opiskeliijaohjaajat ovat yleensä toisen vuoden opiskelijoita, jotka ovat itse suorittaneet pajan edellisenä vuonna. Opiskeliijaohjaajana työskentelystä annetaan opintopisteiden lisäksi myös erillinen todistus. Ryhmän ohjaus -opintojakso sisältää itsenäistä ennakkomateriaalin ja kirjallisuuteen tutustumista sekä niihin liittyviä ennakotehtäviä ja intensiivivalmennusta.

Vaikka varsinainen pajatoiminta alkaa syyskuussa, Ryhmän ohjaus -opintojakso aloitetaan jo keväällä aloitusinfolla sekä ensimmäisellä valmennuspäivällä. Aloitusinfon yhteydessä opiskelijoille annetaan ryhmän toimintaa ja ryhmäytymistä koskeva ennakotehtävä. Toukokuun valmennuspäivän aikana

perehdytään pajatyöskentelyn periaatteisiin ja niiden soveltamiseen tulevana syksynä sekä siihen, mitä ryhmän toiminta ja ihmisten johtaminen tarkoittaa pajatyöskentelyssä. Keskeistä on tarkastella eri henkilöiden rooleja pajatyöskentelyssä sekä sitouttaa opiskelija ohjaustoimintaan. Ennen pajatoiminnan alkua pidetään vielä toinen koulutuspäivä elokuussa, jolloin valmennuksen sisältönä ovat motivointi, ryhmien aktivointi ja sitouttaminen toimintaan sekä opiskelijaohjaajien toimintaa koskevat, yhteiset säännöt.

KUVA 5. *Opiskelijaohjaajia valmennuspäivillä (kuva: Meiju Räsänen).*

Kevään koulutustilaisuuden jälkeen opettajaohjaaja ja hänen kolme tai neljä opiskelijaohjaajaansa tapaavat ja suunnittelevat pajan aloitusta. Ohjaajat tapaavat vielä kuitenkin elokuussa ennen pajan alkua, jolloin aikataulu- ym. tärkeät asiat varmistetaan lopullisesti.

Valmennuspäivien ja yhteisten tapaamisten avulla opiskelijaohjaajalle luodaan mahdollisimman selkeä kuva hänen roolistaan pajassa.

Opiskelijaohjaajan rooli pajassa:

- opiskelijoiden ryhmäyttäjä
- opiskelijoiden motivoija ja hengennostattaja
- opiskelijoiden sovittelija ja tukija
- välittäjä opettajaohjaajan ja opiskelijoiden välillä.

Opiskelijaohjaajan tehtävät pajassa:

- käytännön organisointi etenkin alkuvaiheessa pajatyöskentelyä
- läsnäolo pajapäivinä
- lähestyttävyyden myös pajan ulkopuolella
- saavutettavuus (lukee esim. sähköposteja)
- läsnäoloseuranta (kuuluu myös projektipäällikölle)
- ammattikorkeakoulun ”käyntikorttina” toimiminen
- kokonaisuuden hallinta yhdessä opettajan kanssa
 - aikataulu
 - työn jakaminen
 - työn valvonta
 - yhteydenpito
 - asiantuntemus ammattikorkeakoulun toimintatavoista
 - arviointi opettajan kanssa.

Paja-aiheet ja toimeksiantajat

Paja-aiheita ideoidaan opiskelijaohjaajien ja opettajaohjaajien yhteistyönä. Osa aiheista tulee oppilaitoksen TKI-toiminnan osapuolilta, eri yrityksiltä tai yhteisöiltä, joihin opiskelija- tai opettajaohjaajilla on kontakteja. Aiheita va-

littaessa pitää käydä kriittinen keskustelu, jotta pajoille saataisiin jossain määrin tasavertaiset aiheet. Aiheet eivät keskenään täytä samoja kriteerejä, mutta kunkin aiheen pitäisi täyttää seuraavat kriteerit:

- monialaiseen ryhmään sopiva
- monelle tekemistä tarjoava
- riittävän haastava
- riittävän laaja
- innovatiivinen

Lisäksi aiheissa voi toteutua jotkin seuraavista esimerkkikriteereistä:

- erilaisia toteutuksia mahdollistava
- todellisen toimeksiantajan tilaama, työelämän aihe
- keksitty aihe, jolla ei ole tilaajaa
- laaja aihe, jota ryhmä fokusoi
- rajattu aihe, jonka toteutus on kuitenkin vapaa
- rajattu aihe, jonka toteutus on myös rajattu
- konkreettinen aihe
- abstrakti aihe
- suuntaa antava otsikko, johon pitää itse keksiä sisältö

Lueteltujen kriteerien perusteella paja-aihe voi olla esim. tapahtuman tai seminaarin järjestäminen, tuotteen suunnittelu tai markkinointi, tilan kehittäminen tai suunnittelu, oppaan tai käyttöohjeen laatiminen, kyselyn laatiminen ja analysointi tai vaikkapa järjestön tai organisaation tunnetuksi tekeminen.

Monipuolinen ja monialainen aihe antaa parhaimmillaan paljon tehtävää kaikille pajan jäsenille. Riittävän laaja ja innovatiivinen aihe motivoi tekijöitään etsimään uusia ratkaisuja ja toteutuksia. Keksitty aihe, jolla ei ole tilaajaa, voi alussa tuntua vaikealta, mutta myös ne sopivat projektipajatyöskentelyyn.

TKI-hankkeet ja niihin liittyvät todelliset toimeksiantajat antavat pajaryhmälle kuitenkin aidomman kokemuksen projektityöstä. Aiheesta riippumatta on tärkeää, että pajaopiskelijoille selvitetään, että aiheen sisältö sinänsä ei ole itsetarkoitus, vaan että kaikista aiheista on mahdollista saada aikaan hyvä oppimisprojekti.

Monialaisessa ryhmässä eri alojen opiskelijoiden työskentely edellyttää mielenkiintoista ja inspiroivaa tehtävää. Hyvään aiheeseen liittyvä onnistuminen ja epäonnistuminen opettavat tekijöitään, mikä on oleellista pajatyöskentelyssä. Kun opiskelija kokee oppivansa, hän motivoituu jatkamaan työtään. Kaikki projektit eivät työelämän tavoin kuitenkaan aina johda parhaaseen mahdolliseen tulokseen. Paja-aiheen käsittely voi johtaa puolivalmiiseen tuotokseen tai se voi jopa jossain määrin epäonnistua, mikä ei kuitenkaan merkitse aiheen huonoutta tai että projektipaja olisi toimintana epäonnistunut. Tulos voi opettaa ryhmälle paljon projektityöskentelystä ”epäonnistuneenakin”.

Aihe-esimerkkejä:

- Innovaatiopedagogiikka-videot
- Liikuntapäivä
- Turun kauppahallin ravintolamaailma
- Vuorovaikutusfoorumi
- Autoilun ympäristövaikutukset – tiedot ja asenteet
- Oppilaitoksen yksikön tilat esteettömiksi
- Turun NMKY:n toiminnan markkinointivideo
- Ulkomaanvaihtoon lähtö
- Energiatohokkuus, turvallisuus ja viihtyisyys
- Jätepisteiden monikieliset opasteet lajittelun tehostamiseksi
- Resurssitohokkuus varsinaissuomalaisissa yrityksissä
- Sählyturnaus TYT, Leaf Areena
- Medical-laitteiden hinnoittelumallit

- Rekkakuskit virkistymään
- Cheerleading 2014 SM-karsintojen tapahtumasuunnittelu
- Turvallisuus.

KUVA 6. Pajan aiheena turvallisuus
(tekijät: Tuuli Kollanus, Teija Leinonen,
Henri Lilja & Roope Malho).

KUVA 7. Pajan aiheena Turun NMKY:n
toiminnan markkinointi (tekijät: Ville
Mattila, Mikko Sailas, Satu Sandelin &
Iida Toivola).

Muu valmistelu

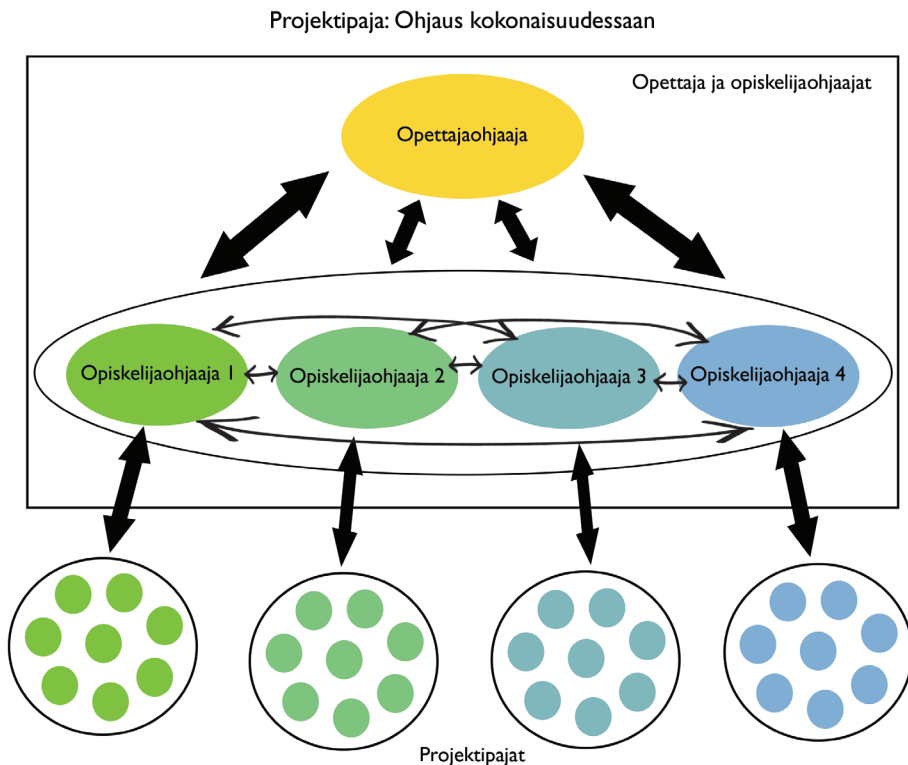
Tilat pitää varata pajoja varten syksyllä ennen uusien opiskelijoiden opiskelun alkua, koska jokaisella pajalla tulee olla oma työtilansa. Normaali luokkatila soveltuu työskentelypaikaksi, mutta siellä olisi kuitenkin hyvä olla tietokone ja dataprojektori. Samoin muut kuin luokkatilat, esim. opiskelijoiden normaalit tapaamispaikat, kuten kahvila- tai aulatilat, sopivat pajatyöskentelyyn. Pajat on sijoitettava opiskelijoiden työjärjestyksiin, jotta eri koulutusohjelmien opiskelijoilla olisi yhteistä aikaa työstää projektiaan. Tilatarve saattaa vaikeuttaa muiden vuosikurssien opiskelijoiden opettamista samaan aikaan. Pajat toteutetaan kerran viikossa kaikille yhteisenä aikana, 3 tuntia kerrallaan. Ylempien vuosikurssien opiskelijoiden toimiminen ohjaajina edellyttää, ettei heillä ole samaan aikaan omaa opetusta.

Syksyllä ennen pajatoiminnan alkamista kaikki uudet 500 opiskelijaa jaetaan projektipajoihin, mikä opiskelijalistojen muuttumisen takia ei välttämättä onnistu kuin muutama päivä ennen pajojen työskentelyn aloittamista. Opiskelijat sijoitetaan satunnaisesti eri pajoihin siten, että opiskelijoita on kaikista koulutusohjelmista. Pienistä koulutusohjelmista saadaan 1–2 opiskelijaa yhteen pajaan ja isoista koulutusohjelmista 4–5 opiskelijaa. Opiskelijoille ilmoitetaan nk. Orientointiviikolla³ projektipajasta ja siitä, mihin pajaan kukin opiskelija kuuluu. Opiskelijat eivät voi itse valita pajaansa, koska kaikkien opiskelijoiden mielipiteen huomioon ottaminen veisi liikaa aikaa pajatoiminnan alkamisesta.

Pajan aloittaessa toimintansa ohjaajat kehottavat opiskelijoita ilmoittautumaan opintojaksolle. Toteutussuunnitelma on tehty etukäteen, ja pajojen ohjaajat sitoutuvat toimimaan sen mukaisesti. Toteutussuunnitelmassa kerrotaan opintojakson toteutuksesta – esimerkiksi arvioinnista.

3. Orientointiviikoilla uudet opiskelijat tutustuvat uuteen oppilaitokseensa, opintoihinsa ja opiskeluryhmiinsä.

3 PROJEKTIPAJA TOIMINNASSA

KUVIO 2. Pajan ohjaustoiminta.

3.1 OPETTAJAOHJAAJAN ROOLI

Pajatyöskentelylle on tunnusomaista niin kutsuttu nuotittomuus. Pajalle annetaan aihe, toimeksianto, mutta paja luo itse omat nuottinsa, joiden avulla se etenee tavoitteeseensa ja toteuttaa toimeksiannon ohjaajien avustuksella. Nuotittomuus tarkoittaa, että pajan tavoitteeseen voidaan päästä eri ratkaisujen kautta.

Opettajaohjaajan rooli on nuotittomassakin pajatyöskentelyssä keskeinen, mutta ei välttämättä kovin näkyvä itse pajan jäsenille. Suurin osa opettajaohjaajan työstä liittyy toiminnan valmisteluun; varsinaiseen pajatyöskentelyyn hän vaikuttaa enimmäkseen taustalla, eikä siten ole liikaa läsnä. Pajan loppuvaiheessa opettaja osallistuu palautteen käsittelyyn sekä pajatyöskentelyn ja -esitysten sekä yksittäisten opiskelijoiden arviointiin.

Opettajaohjaaja antaa päävastuun projektista opiskelijaohjaajalle ja itse pajan jäsenille. Hän toimii lähinnä tarkkailijana ja tarvittaessa ohjeistajana. Projektipaja-opintojakson toteutumisesta vastuun kantaa opettajaohjaaja. Opettajaohjaajalla on toiminnassa ylin päätäntävalta, mikä ei tarkoita, että hän sanelisi pajan työskentelytavat tai yksin käyttäisi valtaa. Opettajaohjaaja toimii yhdessä mahdollisen toimeksiantajan ja sen edustajien, opiskelijaohjaajan sekä pajan jäsenten kanssa.

Opettajaohjaaja käynnistää yhdessä opiskelijaohjaajien kanssa projektityöskentelyn. Hän esittelee projektityöskentelyn periaatteet ja pajatyöskentelyn tavoitteet sekä aiheen. Hän innostaa ja kannustaa kunkin pajan jäseniä sekä rohkaisee heitä itsenäiseen työskentelyyn. Pajojen alkuvaiheessa niiden jäsenet ovat lähes tuntemattomia toinen toisilleen. Jotta projektityö lähtisi hyvin käyntiin, on alussa syytä kiinnittää huomiota pajojen ryhmäyttämiseen, jonka toteuttamisesta on opiskelijaohjaajilla pääasiassa vastuu.

Pajatoiminnan jatkuessa opettajaohjaajat tapaavat toisensa säännöllisesti sovittuina aikoina, yleensä kerran kuussa, ja keskustelevat pajojen ajankohtaisista asioista ja tukevat ohjaustyötä. Työskentelyn aikana opettajaohjaaja pitää säännöllisesti palavereja opiskelijaohjaajienkin kanssa, jotta opiskelijaohjaajilla olisi mahdollisuus saada neuvoa pajan työskentelyyn ja samalla opettajaohjaaja voisi pysyä ajan tasalla. Opettajaohjaaja on tarvittaessa yhteydessä opiskelijaohjaajiin muillakin tavoin, esimerkiksi intranetin kautta tai sähköpostitse. Jotta opiskelijaohjaajilla olisi mahdollisuus saada opettajaohjaajalta välitöntä apua, opettajaohjaaja käy pajojen yhteisenä työskentelyaikana tapaa-massa opiskelijoita. Hän on työskentelyn aikana myös tavoitettavissa esimerkiksi työhuoneestaan tai puhelimitse.

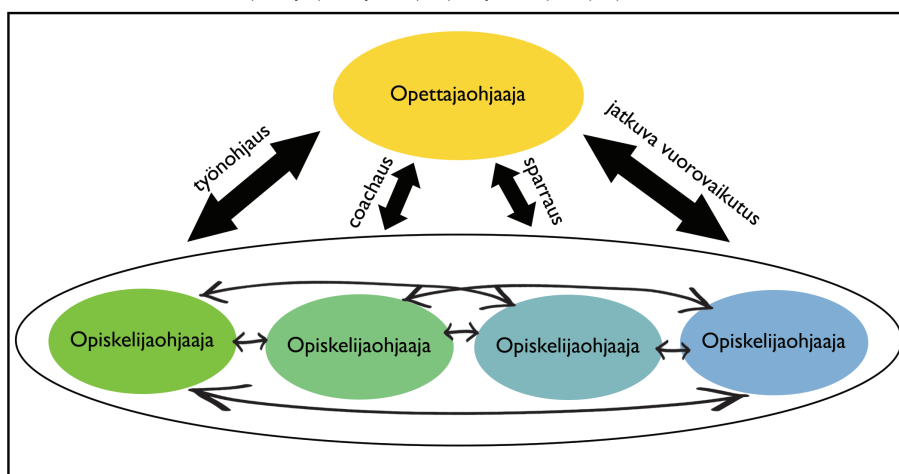
Opettajaohjaaja kohtelee pajojen jäseniä aina tasa-arvoisesti ja esimerkiksi seuraa läsnäoloja yhdessä opiskelijaohjaajien kanssa. Pajatyöskentelyn ohella opettajalla on mahdollisuus ohjata opiskelijoita myös muissa opiskeluun liittyvissä asioissa.

KUVA 8. Projektipajaohjaajien tapaaminen (kuva: Meiju Räsänen).

3.2 OPISKELIJAOHJAAJIEN KANSSA TOIMIMINEN

Projektipaja: Opettaja- ja opiskelijaohjaajien tiimi

KUVIO 3. Opettajaohjaajan ja opiskelijaohjaajien yhteistyö.

Opiskeliijaohjaajat ovat opettajaohjaajan tärkeimpiä työtovereita pajatoiminnassa. Hyvän yhteistyön lähtökohtana on opettajaohjaajan ja hänen opiskeliijaohjaajiensa yhteinen näkemys pajan työskentelytavoista, mikä on varmistettava ennen pajatoiminnan alkua. Opiskeliijaohjaajien on hyvä tutustua opettajaohjaajaan, mutta myös toisiinsa. Opettajan olisi hyvä tutustuttaa opiskeliijaohjaajansa pajassa käytettäviin materiaaleihin itse ja yhdessä käydä läpi pajatoiminnan periaatteet (3.5 Ohjeita ja tukea projektityöskentelyyn). Opettajaohjaajan vastuulla on, että opiskeliijaohjaajat käytännössä noudattavat projektin yleisiä toimintaperiaatteita.

Opiskeliijaohjaajat ideoivat paja-aiheita yhdessä opettajaohjaajan kanssa jo ennen pajatyöskentelyn aloittamista, jolloin opiskeliijaohjaajat ovat tarvittaessa yhteydessä aiheiden toimeksiantajiin. Opiskeliijaohjaajien näkemykset ja ideat ovat arvokkaita kehiteltäessä erilaisia aiheita. Toisistaan poikkeavat aiheet takaavat eri pajoille erityyppisiä toteuttamismahdollisuuksia. Pajan alussa opiskeliijaohjaajat osallistuvat aiheen tai mahdollisen toimeksiannon esittelyyn.

Opiskeliijaohjaajilla on keskeinen rooli pajojen ryhmäyttämisessä, missä opiskeliijaohjaajat toimivat yhdessä opettajaohjaajan kanssa. Tavoitteena on, että jokainen pajan jäsen saadaan mukaan projektitoimintaan. Ryhmäyttämiseen voidaan käyttää erilaisia pelejä ja leikkejä (ks. 3.4 Pajaryhmästä voimavara).

Opiskeliijaohjaajat seuraavat pajojen jäsenten läsnäoloja. Pajatyöskentelyn aikana opiskeliijaohjaajat ovat perjantäiaamuisin paikalla ja selvittelevät opettajaohjaajan kanssa tilanteen:

- mitä on tehty kuluneen viikon aikana
- mitä tehdään nyt perjantäiaamupäivänä
- mitä tehdään seuraavan viikon aikana

Opettajaohjaajan neuvoa, mielipidettä tai päätöstä vaativat asiat käsitellään perjantaisin. Opiskeliijaohjaaja valvoo ja seuraa yhdessä opettajaohjaajansa kanssa oman pajansa aikatauluja, työn jakamista ja yhteydenpitoa eri osapuolten, kuten pajajäsenten ja toimeksiantajan, välillä.

Opiskeliijaohjaajat ovat pajoissaan motivoija ja hengennostattaja. Hän on esim. Facebookissa, intranetissä, puhelimitse tai sähköpostitse pajan jäsenten tavoitettavissa myös muulloin kuin perjantäiaamuisin. Hän myös tuntee ammattikorkeakoulun toimintatavat ja käytännön menettelyt, kuten tilava-

raukset ja ruokailuajat. Hän opastaa pajan jäseniä eri tilanteissa ja erityisesti pajatoiminnan alussa, jolloin työskentely-ympäristö vielä on pajan jäsenille outo. Opiskelijaohjaaja ei osallistu varsinaiseen pajatyöskentelyyn, mutta toimii kuitenkin esimerkiksi sovittelijana ongelmatilanteissa, mikäli paja itse ei kykene selviytymään mahdollisista ongelmista.

Pajan loppuvaiheessa opiskelijaohjaaja osallistuu palautteen käsittelyyn ja arviointiin yhdessä pajansa mahdollisen toimeksiantajan ja pajan jäsenten sekä opettajaohjaajan kanssa. Arviointi esitellään tarkemmin kohdassa 3.7. Pajatoiminnan raportointi ja arviointi.

3.3 TOIMEKSIANTAJAN KANSSA TOIMIMINEN

Projektipajatyöskentelyn perustana ovat pajojen aiheet, joita saadaan toimeksiantajilta. Toimeksiantajia ovat esim. yritykset, erilaiset järjestöt tai ammatikorkeakoulun sisäiset toimeksiantajat, kuten koulutusohjelmat. Uusia paja-aiheita ja toimeksiantajia hankittaessa on sekä opettaja- että opiskelijaohjaajien oltava aktiivisia. Ohjaajien kaikki yhteydet yritys- ja liikemaailmaan ovat arvokkaita aiheiden lähteitä. Yhtä hyvin aiheita voi löytyä esim. ohjaajien harrastusten parista tai asuinympäristöstä.

Aiheesta riippumatta pajatyöskentelyssä on hyvä noudattaa kaikille yhteisiä menettelyjä myös silloin, kun toimitaan toimeksiantajan kanssa. Nämä menettelyt koskevat itse pajatoiminnan esittelyä, aiheiden määrittelyä ja esittelyä (aiheiden sisällöstä kerrotaan tarkemmin sivulla 15, Paja-aiheet ja toimeksiantajat), yhteydenpitoa toimeksiantajiin sekä toimeksiantajan osallistumista taapamisiin, arviointiin ja palautekeskusteluihin.

Opettajaohjaajan tulee selvittää toimeksiantajalle projektipajatoiminnan pääpiirteet. Näin toimeksiantaja saa kuvan, millaisesta toiminnasta on kyse. Keskeisiä, toimeksiantajalle kerrottavia asioita ovat mm.

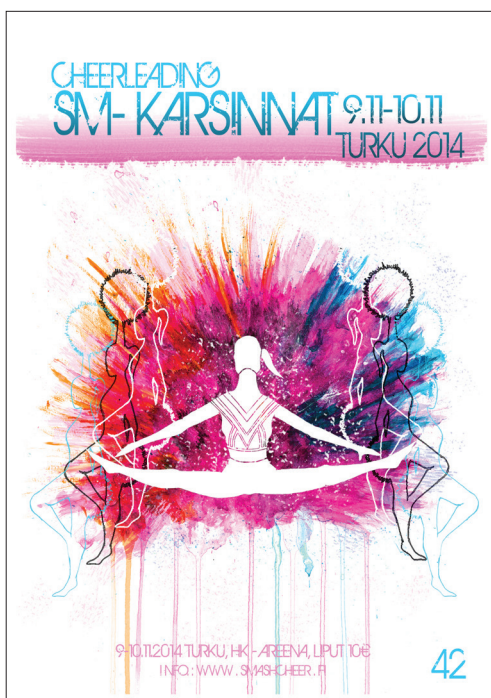
- pajatyöskentelyn yleiset tavoitteet
- ohjaajien toiminta
- pajatapaamisten aikataulut
- viestintä projektissa

- pajaryhmän koko ja koostumus
- posterin laatiminen
- loppuesityksen laatiminen
- pajatyöskentelyn arviointi
- palautteen antaminen.

Toimeksiantajan tulee esim. ymmärtää, että pajaryhmälle ei pidä antaa liian valmiita ohjeita tai odotuksia lopputuloksesta, vaan että pajan on itse otettava selville keinot toimeksiannon toteuttamiseksi. Samoin toimeksiantajalle selviää, miten ja milloin hänellä on mahdollisuus olla yhteydessä ryhmään tai miten ryhmä on yhteydessä häneen, millaiset posterin laatimisen periaatteet ovat tai miten arviointi ja palautteen antaminen/saaminen ja käsittely on järjestetty.

Kun pajatyöskentely jo on käynnissä, tulee pajan olla riittävän usein yhteydessä toimeksiantajaan, jotta hänellä on mahdollisuus seurata työskentelyn etenemistä. Paja-aiheen niin vaatiessa pitää toimeksiantaja tarvittaessa kutsua mukaan pajatapaamisiin. Usein on välttämätöntä, että esim. projektipäällikkö käy tapaamassa häntä säännöllisesti. Pajan tulee ensisijassa itse huolehtia, että toimeksiantaja saa ajankohtaista tietoa projektista, mutta opettajaohjaajakin voi halutessaan olla yhteydessä häneen pajatyöskentelyn aikana.

Toimeksiantoon kuuluu usein erilaisen materiaalin, kuten esitteiden, nettisivujen tai videoiden tuottaminen. Joskus toimeksiantaja voi haluta erillisen loppuraportin projektista. Näitten laatimisessa tulee erityisesti noudattaa toimeksiantajan ohjeita esim. yritysten logojen käytöstä tai yritykseen liittyvien tietojen julkaisemisesta/levittämisestä. Samoin toimeksiantajalla voi olla omia toiveita siitä, millainen posterin tulee olla. Toiveet pitää ottaa huomioon varsinkin silloin, kun toimeksiantaja tulee käyttämään posteria myöhemmin esim. oman toimintansa markkinoinnissa.

KUVA 9. Poster toimeksiantajan käyttöön (tekijä: Oliver Webb).

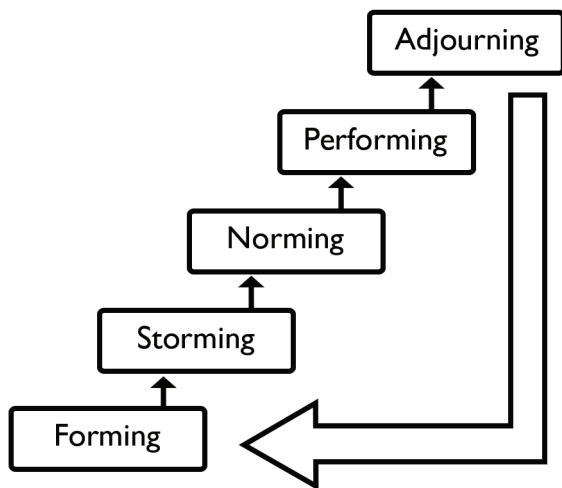
Toimeksiantajalle pitää järjestää mahdollisuus osallistua pajalaisten arviointiin ja mahdollisuus antaa palautetta. Hänet kutsutaan projektin lopussa yhteiseen tapaamiseen, jossa hän voi kertoa yleisesti, miten paja on eri tilanteissa menetellyt tai miten esim. projektipäällikkö on hänen kanssaan toiminut. Samalla kertaa kaikilla pajalaisilla on vielä mahdollisuus tavata toimeksiantaja sekä keskustella hänen kanssaan pajan toiminnasta ja toteutetusta toimeksianosta. Tärkeää on, että tässä vaiheessa yhdessä mietitään sekä onnistumisia että kehitettäviä asioita. Varsinaisten arviointilomakkeiden kanssa tehtävään arviointiin ei toimeksiantaja yleensä kuitenkaan osallistu.

3.4 PAJARYHMÄSTÄ VOIMAVARA

KUVA 10. Ryhmäytyminen alkamassa (kuva: Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka, ympäristö ja talous -tulosalueen kuva-arkisto).

Projektin aloittamiseen kuuluu oleellisena osana ryhmäyttäminen, jolloin opettajaohjaaja ja opiskelijaohjaaja toimivat yhdessä ryhmän kanssa. Ryhmäyttämisen tarkoitus on mm. tutustuttaa opiskelijat ja ohjaajat toisiinsa, tuoda esille ryhmän jäsenten ominaisuuksia, vahvuuksia ja osaamista sekä laatia säännöt työskentelyä varten. Hyvän ryhmäytymisen saavuttamiseksi on varsinkin ohjaajien hyvä olla tietoisia ryhmälle tyypillisestä käyttäytymisestä. Ryhmän toiminnassa on useimmiten havaittavissa seuraavat viisi kehitysvaihetta: muodostuminen (forming), kuohunta (storming), säännöistä sopiminen (norming), työskenteleminen (performing) ja päättäminen (adjourning). (Ks. Tuckman ja Jensen 1977)

KUVIO 4. Ryhmän muodostumisen vaiheet Tuckmanin ja Jensenin mukaan (1977).

Todellisuudessa Tuckmanin esittämät viisi kehitysvaihetta limittyvät ryhmien toiminnan ja keston mukaan. Projektipajat kestävät syyslukukauden, jonka aikana ryhmät läpikäyvät nämä eri vaiheet. Pajaryhmän muodostumisvaiheessa on tyypillistä, että opiskeliijoilla on jossain määrin ennakkokäsitys pajatyöskentelystä, mutta käsitykset voivat olla epämääräisiä ja keskenään ristiriitaisia. Kyseenalaistaminen ja epätietoisuus ovat tunnusomaista ryhmässä, sillä pajan aihe, toiminta, tavoitteet ym. ovat vasta hahmottumassa pajan jäsenille. Pajan opiskelijat eivät tässä vaiheessa juurikaan tunne toisiaan eivätkä pajaohjaajia. Odotukset pajatyöskentelyä, ohjaajia ja toisia opiskeliijoita kohtaan voivat olla hyvin monenlaiset pajan jäsenten keskuudessa. Ryhmän ensimmäinen yhteinen tapaaminen onkin tärkeä muodostumiselle ja hyvien työskentelyolosuhteiden luomiselle. Ohjaajilla on vielä keskeinen asema hyvän pajatoiminnan aikaansaamiseksi.

Ryhmäyttämisen konkreettisenä apuna käytetään esim. intranettiin luotavia jäsenten tietoja sisältäviä ryhmäkohtaisia kansioita, Facebookin ryhmätointintoja, sähköpostia yms. Projektityötilan, kuten esimerkiksi luokkatilan, kalustuksella ja pöytien sijoittelulla edesautetaan ryhmäyttämistä. Kokoon-tumisen yhteydessä voidaan käyttää erilaisia keinoja, kuten haastatteluja ja leikkejä. Tavoitteena on, että projektityö sujuu ryhmän muodostumisen jäl-keen mahdollisimman mutkattomasti. Päävastuu ryhmäytymisestä ja opiske-lijoiden tutustumisesta toinen toisiinsa on opiskeliijaohjaajalla. Hän voi ryh-mäytymiseen käyttää oman valintansa mukaan hyvinkin erilaisia menetelmiä.

Menetelmien toteuttamisohjeita löytyy mm. julkaisusta *Tavoitteena aktiivinen ja työelämälähtöinen oppiminen*.

Alkuvaiheessa ryhmän jäsenet tunnustelevat toistensa odotuksia ja ominaisuuksia, mutta vähitellen aletaan luoda toimintatapoja, ja ryhmän jäsenille alkaa muodostua rooleja ryhmän sisällä. Projektipajoissa rooleja ovat mm. projektipäällikkö, sihteeri ja posterivastaava. Rooleista kerrotaan tarkemmin Opiskelijaohjaajan oppaassa (Liite 2).

Kun ryhmän jäsenet ovat tutustuneet toisiinsa ja varsinainen pajatyöskentely alkaa, seuraa pajaryhmässäkin useimmiten kriisi- tai kuohuntavaihe. Tässä vaiheessa pajan jäsenet saattavat ottaa mittaa toisistaan, kyseenalaistaa toimeksiantajan aiheen, sen käsittelyn ja toteutuksen. Mahdollista on myös, että opiskelijaohjaaja ja opettajaohjaaja saavat kritiikkiä osakseen. Kuohuntavaihe on kuitenkin luonnollinen osa ryhmän toimintaa ja myös tärkeä, sillä rakentamalla keskustelulla ja kritiikkiä esiintuomalla ryhmä luo pohjan omille pelisäännöilleen ja rooleilleen sekä mm. pajan sisäisten pienryhmien muodostumiseen. Tärkeää on kuitenkin, että pajassa ei muodostu liian pysyviä pienryhmiä, jotka eivät myöhemmin pysty toimimaan yhdessä muiden pajalaisten kanssa. Samoin on tärkeää, että kuohuntavaiheessa ei kuitenkaan yksikään opiskelija keskeyttäisi pajaansa. Siksi opiskelijaohjaajan on seurattava tilannetta tarkkaan tässä vaiheessa ja yhdessä opettajaohjaajan kanssa tarvittaessa ohjattava epäroivä opiskelija jatkamaan työskentelyä pajassa.

Kuohuntavaiheessa taitava ohjaaja rohkaisee pajalaisia käsittelemään kriittisiäkin asioita, jotta työ taas jatkuu. Samoin ohjaajaan on oltava valmis kohtaamaan erilaisia tunnetiloja. On mahdollista, että pajalaiset yhtäkkiä vaikuttavakin laiskoilta ja innottomilta tai suuntaavat valtavan kiinnostuksen asiaan, joka on pajan tavoitteiden mukaan aivan toisarvoinen. Tämä kuuluu kuohuntavaiheeseen, mutta taitavan ohjaajan on hyvä ymmärtää, miten kauan tämä vaihe saa kestää. Kuohunnankin on loputtava ja ristiriidoista on sovittava, jotta tilanne tasapainottuu. Ristiriitaisissa tilanteissa auttavat myös ryhmän yhteiset pelisäännöt. Nämä saadaan yleensä sovittua viimeistään kuohuntavaiheen jälkeen.

Pelisäännöt pajaryhmä laatii itselleen osittain opintojakson toteutussuunnitelman perusteella ja ryhmän oman aiheen ja tarpeiden mukaan. Säännöissä sovitaan esimerkiksi osallistumisvelvollisuuksista ja poissaolojen korvaamisesta, jäsenten välisestä yhteydenpidosta ja muista käytännön asioista. Opiskelijaohjaajan ja opettajaohjaajan on hyvä tässä vaiheessa muistuttaa opintojak-

son yleisistä tavoitteista ja periaatteista. Yhdessä sovitut ja hyväksytyt säännöt voivat olla esimerkiksi seuraavanlaisia:

- Muista lukea viestit Facebookissa riittävän usein.
- Päivitä oma kansiosi Optimassa joka perjantai.
- Ilmoita välttämättömästä poissaolosta projektipäällikölle.
- Ole ajoissa, älä myöhästele.
- Anna toisille puheenvuoro, älä keskeytä.
- Pidä kielesi kurissa, älä kiroile.
- Kannusta muita ongelmatilanteissa.
- Toimi sovitun aikataulun mukaan.

KUVA 11. Ryhmä laatii yhdessä pelisäännöt (kuva: Meiju Räsänen).

Tuotteliain vaihe ryhmän toiminnassa on työskenteleminen. Pajaryhmä on luonut pelisäännöillään ym. valmistelevalle toiminnalle pohjan siihen, että nyt alkaa tapahtua. Toimeksiannosta riippuen pajalaiset työskentelevät erilaisissa pienryhmissä, muuttavat pienryhmien koostumusta tarpeen mukaan, toimivat yhdessä toimeksiannon edellyttämien tahojen kanssa. Verkostoituminen jatkuu, työskentely on aktiivista. Saattaa käydä niinkin, että yrityksen ja erehdyksen kautta asioita pitää tehdä monella eri tavalla ja kokeilla, miten tavoite parhaiten saavutetaan. Aina ei päästä haluttuun tavoitteeseen, mutta joka tapauksessa pajalaiset pyrkivät toiminnallaan yhteiseen päämäärään. Lopputulos on projektin opiskelijoiden yhteisen toiminnan tulos. Konkreettisesti kaikki pajat tekevät tässä vaiheessa oman toimeksiantonsa tehtävien lisäksi mm. pajaesityksen omasta pajastaan, posterin sekä pajakertomuksen.

Aktiivisen työskentelyn jälkeen seuraa pajatyöskentelyn päätyminen. Sitä ennen pajat ovat jättäneet posterinsa yleiseen esittelyyn ja arviointiin, esittäneet oman työnsä tulokset yhteisissä esittelytilaisuuksissa, jättäneet loppukertomuksensa arvioitaviksi sekä tehneet pajakohtaisesti muita työskentelyn lopettamiseen kuuluvia töitä. Ennen kaiken toiminnan päättämistä on vielä vuorossa arviointien yhteenveto sekä palautekeskustelut. Myös työn toimeksiantaja on usein mukana arvioinnissa ja palautekeskusteluissa. Näistä kerrotaan tarkemmin kohdassa 3.7. Pajatoiminnan raportointi ja arviointi.

KUVA 12. Pajan aiheena yrityksen markkinatutkimus
(tekijä: Veera Yli-Saari).

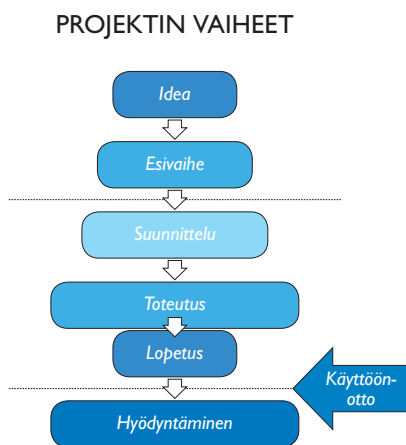
3.5 OHJEITA JA TUKEA PROJEKTITYÖSKENTELYYN

Pajan aihe on projektityöskentelyn ydin, ja onnistunut ryhmäytyminen edesauttaa työskentelyä. Projektityöskentely edellyttää kuitenkin myös pajan jäsenille annettavia yleisiä työskentelyohjeita. Projektin käynnistäminen edellyttää, että pajan jäsenille esitellään projektityön peruseriaatteen, pajan tavoitteet, aikataulut, arviointi ja muut yhteiset käytänteet (ks. Liite 2. Opiskelijaohjaajan opas).

Opettajaohjaaja luo ennen projektin aloittamista ryhmälle työtilan intranettiin. Opiskelijaohjaajalla on myös rajattu työtilan muokkausoikeus. Pajan jäsenillä ja muilla projektin osapuolilla, kuten mahdollisella toimeksiantajalla, voi olla oikeudet käyttää ja lukea tiettyjä tiedostoja.

Opettajaohjaaja ja opiskelijaohjaaja esittelevät alussa aiheen ja antavat sen ryhmän työstettäväksi. Aiheen esittelyssä voi olla mukana myös toimeksiantaja tai joku muu aiheen asiantuntija. Esittelyjen jälkeen seuraa pajaryhmän organisoituminen. Ryhmä valitsee itselleen projektipäällikön ja sihteerin / kirjurin sekä varapäällikön ja -sihteerin. Viestintävastaavaa / yhteyshenkilöä, projektisuunnitelma- ja julistevastaavaa tai esimerkiksi markkinoinnista vastaavaa saatetaan myös tarvita. Roolit määräytyvät kunkin pajan tarpeen ja aiheen mukaan (ks. Liite 2. Opiskelijaohjaajan opas).

Opettajaohjaaja voi esitellä projektityöskentelyn peruseriaatteita esimerkiksi seuraavan kaavion avulla.

KUVIO 5. Projektityöskentelyn kulku Marjukka Lulli-Seppälän (2009) mukaan.

Prosessi alkaa aiheen ideasta, joka kypsyy nk. esivaiheessa, jolloin pajaryhmä muun muassa tutustuu aiheeseensa, hankkii lisätietoja ja saa apua toimeksiantajalta. Idean ja aiheen kehittäminen jatkuu vielä suunnitteluvaiheessa, jolloin myös mietitään esimerkiksi aiheen antamia toteutusvaihtoehtoja, aiheen rajaamista ja käytännön järjestelyjä. Suunnitteluvaiheessa on jo tärkeää, että jokainen pajaryhmän jäsen saa tekemistä ja sitoutuu työhönsä alusta alkaen.

Toteutus on ajallisesti pisin vaihe, jolloin ryhmä työskentelee sopimiensa periaatteiden mukaan. Lopetusvaiheeseen kuuluvat mm. pajaesitys, palaute ja arviointi sekä loppukertomus (ks. Kappaleet 3.6. ja 3.7). Saavutetut tulokset otetaan usein käyttöön vasta projektin jälkeen.

Projektsuunnitelma on projektin kulun kannalta keskeinen dokumentti. Pajoissa on tähän asti ollut käytössä ohjeistettu projektsuunnitelma, jonka pohjalta kukin paja tekee oman versionsa.

Suunnitelmaan kuuluvat alla olevan sisällysluettelon mukaiset osat:

1 PROJEKTIN SISÄLTÖ

1.1 Tausta

1.2 Kohde

1.3 Tavoitteet

1.4 Toimitusaikataulu

2 ORGANISAATIO

2.1 Projektiorganisaatio

3 BUDJETTI (tapauskohtaisesti)

4 PROJEKTIN TOTEUTUS

4.1 Oppimispäiväkirja

5 RAPORTOINTI JA TIEDONVÄLITYS

5.1 Palaverit

5.1.1 Projektikatselmukset

5.2 Ulkoinen ja sisäinen raportointi

5.3 Ulkoinen ja sisäinen tiedonvälitys

6 RISKIKARTOITUS

6.1 Ulkoiset riskit

6.2 Sisäiset riskit

7 PROJEKTIN PÄÄTTÄMINEN

KUVA 13. Projektityöskentelyn eri vaiheita (kuva: Martti Komulainen).

3.6 VIIKOTTAISET PROJEKTITAPAAMISET

Toiminnan aikataulut ja sisällöt määräytyvät projektisuunnitelman mukaan. Pajaryhmät kokoontuvat pääsääntöisesti joka perjantai, mutta ne työskentelevät organisoituneesti myös muuna aikana. Pajaryhmät kokoontuvat yleensä oppilaitoksella omassa tilassaan, mutta projektin luonteen mukaan osa perjantain tapaamisista voi myös koostua esimerkiksi tutustumismatkoista tai vierailukäynneistä ryhmän oman suunnitelman mukaisesti. Pajan jäsenet voivat sopimusten mukaan työskennellä eri paikoissa oppilaitoksen tiloissa tai jossain muualla.

Perjantaiset ryhmätapaamiset ovat enimmäkseen pajojen omaa työskentelyä projektipäällikön johdolla:

- kokoontuminen ja läsnäolojen toteaminen
- tilannekatsaus projektipäällikön johdolla
- päivän tehtävistä sopiminen

- työskenteleminen
- yhteenveto päivän tehtävistä projektipäällikön johdolla
- seuraavan viikon tehtävistä sopiminen projektipäällikön johdolla.

Perjantain tapaamisiin voi sisältyä asiantuntijavierailuja, toimeksiantajan tai muiden osapuolten tapaamisia sekä tilannekatselmuksia projektisuunnitelman aikataulun mukaan. Samoin posterin suunnittelu ja toteuttaminen on osa perjantaitoimintaa. Sihteerin/kirjurin tehtävänä on kirjoittaa muistio kaikista perjantain tapaamisista. Muistiot tallennetaan intranettiin, jossa ne ovat kaikkien ryhmäläisten luettavissa.

Tilannekatselmus

Pajaryhmän on hyvä työskentelyn edetessä tarkastella, eteneekö työ projektisuunnitelman mukaan. Näin on mahdollista huomata mahdolliset poikkeamat alkuperäisestä suunnitelmasta ja tarvittaessa tehdä ajoissa korjaavia toimenpiteitä. Tarkastelu voidaan tehdä esim. työskentelyn puolivälin paikkeilla, mutta jo aikaisemminkin ja useamminkin kuin kerran. Katselmuksessa vastataan seuraaviin projektia koskeviin tarkistuskysymyksiin ja vastaukset raportoidaan ryhmän sopimalla tavalla niin, että ne ovat kaikkien osapuolien saatavilla.

Missä ollaan? Mitä tähän mennessä on tehty?

Missä piti olla? Mitä olisi pitänyt saada tähän mennessä tehdyksi projektisuunnitelmassa olevan aikataulun mukaan?

Mihin ollaan menossa? Arvio siitä, toteutuuko projekti suunnitelman mukaisesti.

Perustelut sille, missä ollaan.

Toimenpiteet. Mikä on seuraava askel? (Marjukka Lulli-Seppälä, 2009)

Tarkastelu tehdään kolmella akselilla: sisältö, aika ja resurssit. Aikataulutarkastelu on keskeinen tarkastelukohta, johon liittyy toteutuman vertailu laadittuun ositukseen ja aikatauluun. Raporttiin kirjataan, mitä projektissa tähän mennessä on saatu tehdyksi, ja aikaansaannosta verrataan projektisuunnitelmaan.

Kohdassa 4 esitetään perustelut ensimmäisessä ja toisessa kohdassa tehdyn tarkastelun tuloksesta. Perustelut voivat olla sekä sisäisiä (ryhmästä itsestään riippuvia) että ulkoisia (ryhmästä riippumattomien tekijöiden aiheuttamia).

Resurssitarkastelu tarkoittaa erityisesti pajan jäsenten henkilökohtaisten aikaresurssien käytön tarkastelua ja selvitystä. Henkilökohtaisella aikaresurssilla tarkoitetaan projektipajan opiskelutyöhön varattua aikaresurssia (81 h / henkilö). Tilannekatselmuksessa mietitään myös aikaresurssin riittävyttä vielä tekemättä oleviin tehtäviin. Raharesurssin tarkastelu jätetään pois raportista, jos sillä ei ole projektityön kannalta merkitystä; yleensä projekteissa ei tarvita raharesurssia. Raporttiin kirjataan lopuksi, miten projektissa aiotaan edetä katselmuksen jälkeen.

Projektipäällikkö ohjaa pajassa työskentelyä. Hän on yhteydessä toimeksiantajiin ja muihin osapuoliin, jakaa ja valvoo työtä ryhmässä, kysyy neuvoa opiskelijaohjaajalta sekä huolehtii, että edetään suunnitelmien mukaan.

Opiskelijaohjaaja ja opettajaohjaaja ovat läsnä tai tavoitettavissa sekä pitävät omat tapaamisensa (Ks. 3.2 Opiskelijaohjaajien kanssa toimiminen). Samoin opiskelijaohjaajat voivat kokoontua keskenään neuvonpitoon. Opettajaohjaaja huolehtii työskentelyn aikana, että pajaryhmä saa tarvitsemaansa apua ja tietoa. Ryhmälle pidetään sopivin väliajoin tietoisuuksia, joissa käsitellään ryhmän tarpeiden mukaan esimerkiksi:

- projektipäällikön toimintaa
- sihteerin toimintaa ja muistioden laatimista
- posterin tekoa
- loppuesityksen laatimista ja esiintymistä
- loppuraportin tekoa
- palautteen antamista ja arviointia.

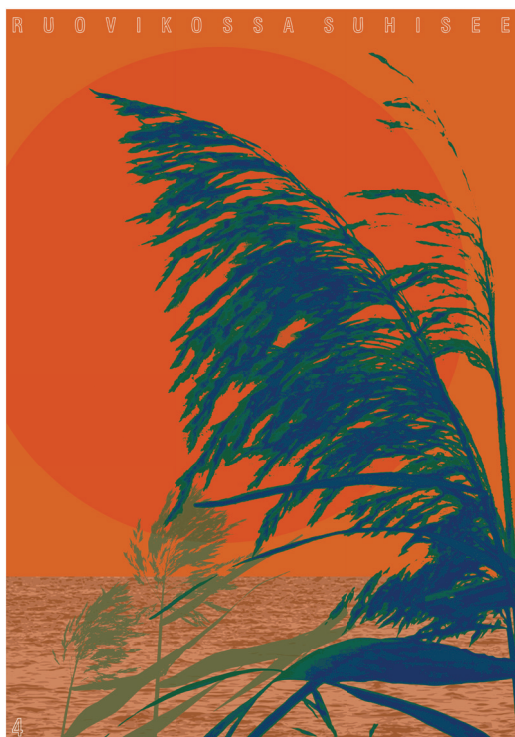
Tietoisuuksien pitäjä voi olla opettajaohjaaja itse tai joku muu asiantuntija. Myös tietoisuuksien dokumentit tallennetaan intranettiin.

Posterit

Posterien teosta annetaan yhteiset ohjeet. Ohjeessa kerrotaan sekä teknisiä että aikataulullisia vaatimuksia. Posterien toteuttamisessa otetaan huomioon myös mahdolliset toimeksiantajan toiveet ja vaatimukset. Valmiit posterit asetetaan näytteille oppilaitoksen tiloihin, ja näyttelyn aikana henkilökunnalla ja opiskelijoilla on mahdollisuus äänestää kukin mielestään kahta parasta posteria. Äänestyksessä voittanut posterit palkitaan.

KUVA 14. Pajan aiheena virkistyspäivän suunnittelu (tekijä: Jaakko Laakkonen).

KUVA 15. *Ruovikko-posteri*
(tekijät: Marianne Hakala &
Jaakko Hietala).

Loppuesitys

Kukin pajaryhmä laatii pajastaan tietoisikujen ohjeiden mukaisen esityksen, jossa ryhmät saavat käyttää oman harkintansa mukaisia keinoja. Esitysjajan pituus on rajattu korkeintaan 15 minuuttiin. Ryhmät suunnittelevat esityksensä ja harjoittelevat sitä opiskelijaohjaajan opastuksella. Jokaisen ryhmän pitäisi harjoitella esitystään osataksaan arvioida esityksen viemän ajan ja tekniikan onnistumisen. Opettajaohjaajan olisi hyvä nähdä esitys viikko ennen esityspäivää, jotta hänellä olisi mahdollisuus opastaa esittäjiä.

Esitystilanteessa ovat kaikki ryhmän jäsenet paikalla. Loppuesitystä varten laaditaan projektipajojen esityksistä tarkka aikataulu, johon on merkitty arviointiin osallistuvien projektipajaohjaajien ja opiskelijaohjaajien osallistumisaikataulu. Omaa pajaa ei saa arvioida. Laadittua aikataulua noudatetaan ”orjallisesti”. Koska esityksen pituus on enintään 15 minuuttia, keskeytetään esitys tarvittaessa jopa kesken lauseen. Esitysten suuri lukumäärä vaikuttaa aikataulusta tiukasti kiinni pitämiseen. Esityspaikat ja esitysjärjestys on arvottu.

Esitykset arvioidaan yhdessä laadittujen ja toteutussuunnitelmaan perustuvien kriteerien mukaan (Liite 3). Arvioinnista kerrotaan tarkemmin seuraavassa alaluvussa. Arviointikriteerien tulee olla pajalaisten tiedossa ajoissa ennen esitystä. Kriteerien ilmoittamisajankohdalla saadaan pajat aloittamaan esityksen tekemisen samoihin aikoihin. Opiskelijaohjaajat eivät saa osallistua esitykseen tai sen tekoon; he voivat vain antaa neuvoja.

Esityksistä pääsee arviointien perusteella etukäteen sovittu määrä ryhmiä loppukilpailuun. Ryhmät saavat vielä uuden tilaisuuden hioa esitystään ennen loppukilpailua, josta uudelleen tehtävien arviointien perusteella valitaan voittaja.

3.7 PAJATOIMINNAN RAPORTOINTI JA ARVIOINTI

Opiskelijat dokumentoivat toimintaansa vapaaehtoisesti merkitsemällä työtuntimääränsä ja työnsä sisällön vapaamuotoiseen tuntipäiväkirjaan. Kaikki opiskelijat kirjoittavat kaksi henkilökohtaista raporttia liittyen työskentelyyn ja oppimiseen. Myös opiskelijaohjaaja laatii lopuksi vapaamuotoisen raportin omasta toiminnastaan. Projektin alussa laaditun projektisuunnitelman lisäksi jokainen pajaryhmä laatii projektin lopussa pajakertomuksen. Koko ryhmän viimeisissä tapaamisissa tehdään vielä itse- ja vertaisarvioinnit sekä käydään yhteinen palautekeskustelu.

Tuntipäiväkirja ja henkilökohtaiset raportit

Tuntipäiväkirjan pitäminen on opiskelijoille vapaaehtoista, mutta suotavaa. Näin kukin dokumentoi oman tuntikertymänsä sekä pitää kirjaa siitä, mitä on tehnyt pajassa. Samalla opiskelijalla on mahdollisuus verrata omaa työpanostaan muiden pajalaisten työpanokseen sekä ottaa vastaan tehtäviä käytettävissä olevan tuntimäärän mukaan.

Henkilökohtaisten raporttien (Ks. Liite 4) tarkoitus on tukea opiskelijan oppimista ja saada hänet miettimään mm:

- motivaatiotaan pajatyöskentelyssä
- rooliaan ja ryhmäytymistä

- innovaatiovalmiuksiensa kehittymistä
- oppimistaan
- verkostoitumistaan
- projektin etenemistä
- töiden jakautumista pajassa
- mahdollisten ongelmien käsittelyä.

Henkilökohtaisia raportteja hyödynnetään yksittäisen opiskelijan arvioinnin yhteydessä. Opiskelijaohjaajan raportti on vapaamuotoinen kertomus, jossa opiskelija kuvaa toimintaansa ja kokemuksiaan pajaohjaajana. Raportti voi vaikuttaa arvosanaa korottavasti.

Pajakertomus loppuraporttina

Projektityöhön kuuluu tärkeänä osana yleensä loppuraportti. Projektipajassa loppuraporttia vastaa pajakertomus, ja se tehdään, jotta opiskelijat saisivat vielä miettiä oman projektinsa kulkua, tuloksia ja arviointia. Pajakertomuksen tekemiseen annetaan yleiset ohjeet, mutta opiskelijat saavat luoda kertomuksen hyvin innovatiivisesti ja käyttää erilaisia ilmaisumuotoja. Kertomuksen sisällön pitää olla koko ryhmän tuottama ja hyväksymä, ei vain esimerkiksi projektipäällikön laatima. Kertomus palautetaan sekä intranettiin että oppilaitoksen pajavastaavalle, joka hyväksyy sen. Hän pyytää tarvittaessa siihen tarkennuksia tai lisäyksiä. Pajakertomusta käytetään myös, kun mietitään pajan yhteistä arvosanaa.

OHJEISTUS LOPPUKIRJOITELMAAN

Pajan loppuraportti korvataan tänä vuonna kirjoitelmalla. Jokaisessa pajassa kannattaa siksi pitkin syksyä pitää päiväkirjaa/tehdä muistiinpanoja/valokuvata jne. pajan toimintaa ja projektin edistymistä. Pajan loppupuolella paja kirjoittaa niiden pohjalta kirjoitelman/tarinan/kertomuksen omasta projektistaan (+ mahdollisine kuvituksineen). Tällaisessa lopputehtävässä pajalaiset saavat käyttää vapaasti innovaatiokykyjään ja siksi tarkalla ohjeistuksella ei haluta kahlita luovuutta.

Jos alkuun pääseminen on kuitenkin hankalaa, vinkkinä voi kirjoittaa esim. seuraavista seikoista:

MEIDÄN PROJEKTI eli keksi osuva otsikko!

Mitä tehtiin

Mikä onnistui

Mikä meni ehkä pieleen

Mahdollisia kommelluksia

Pajalaisten kommentteja

Mitä opittiin

jne.

Parhaat / mielenkiintoisimmat kertomukset (n. 8 kpl) painetaan AMK:n julkaisussa. Esikarsinnan jälkeen kymmenestä mielenkiintoisimmasta kertomuksesta neljä arvioitsijaa valitsee kolme parasta kertomusta, joiden kirjoittajat palkitaan alkuvuodesta.

Vaikka kertomus arvioidaan osana pajasuoritusta, siinä ei tarvitse kaunistella asioita tai ”parannella” projektin onnistumista. Kertomuksissa ei tule mainita henkilöitä nimeltä, eikä tietenkään loukata kenenkään tunteita. Ideana on siis saada hyvin kirjoitettuja kertomuksia!

Normaali kysymys opiskelijoilta yleensä on: ”Kuinka pitkä sen pitää olla?” Vastaus siihen on: ”3–6 sivua.”

Palautus omalle opiskelijaohjaajalle 11.12 mennessä.

Lähtökohtana ohjaava ja kehittävä arviointi

KUVA 16. *Opiskelijat palautekeskustelussa (kuva: Meiju Räsänen).*

Arviointi on jatkuva ja kiinteä osa koko Projektipaja -opintojaksoa alkumetreiltä pajan loppuun saakka. Opiskelija arvioidaan arvosanoin 1-5. Arvioinnin tarkoituksena ei kuitenkaan ole antaa vain numeerista arvosanaa, vaan ennen kaikkea sen tarkoitus on toimia ohjaavana ja kehittävänä palautteena opiskelijalle, nk. laadullisena arviointina.

Projektipajan arvioitavina kohteina ovat seuraavat asiat:

- kyky etsiä tietoa itsenäisesti ja hyödyntää tietoa
- työskentely monialaisessa ryhmässä
- eri koulutusohjelmien ja niiden opiskelijoiden tuntemus

- verkostoituminen
- projektityötaidot
- esiintymis- ja vuorovaikutustaidot
- innovaatiovalmiudet

Arvosanan muodostamisen apuna ovat taitokuvaukset arvosanoille tyydyttävä (1 ja 2) ja kiitettävä (5). Arvosanaa hyvä (3 ja 4) ei ole sanallisesti kuvattu, mutta se sijoittuu näiden kahden kuvauksen väliin. Toistuva myöhästely, yli kolme poissaoloa, raporttien liiallinen myöhästymisen tai pajan toiminnan laiminlyönti voivat olla syitä kurssin hylkäämiseen. Ongelmatilanteissa opiskelija- ja opettajaohjaajan on keskusteltava opiskelijan kanssa riittävän vakavassa hengessä.

KIITETTÄVÄ 5

Edesauttaa omalla aktiivisella toiminnallaan ryhmän oppimista

Oppii uusia itsenäisiä työskentelytaitoja ja pystyy tunnistamaan ryhmän osaamiskompetensseja

Osoittaa omaksuneensa innovatiivisia taitoja

Osaa aktiivisesti luoda eritasoisia yhteistyöverkostoja

Oppii ja kehittää uusia projektityötaitoja

Käyttää monipuolisesti esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan projektin aikana

Opiskelija osallistuu aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin (keskustelut tunneilla ja koulun ulkopuolella, esim. Facebook, intranet)

Opiskelijan motivaatio kiitettävä

Aikataulujen noudattaminen kiitettävää

HYVÄ 3 ja 4

TYYDYTTÄVÄ 1 ja 2

Tahallisia / tahattomia poissaoloja

Opiskelija osallistuu jonkin verran ryhmän työskentelyyn ryhmätilanteissa (projektipajatunnit + muu yhdessä tehtävä työ)

Opiskelija suoriutuu kohtalaisesti hänelle annetuista tehtävistä

Opiskelija osaa jonkin verran hyödyntää pajatyöskentelyssä monialaisuutta/erilaisia resursseja

Opiskelija osoittaa pyrkimystä innovatiivisiin ratkaisuihin

Opiskelija luo joitakin uusia verkostoja (vrt. verkostokartta, opiskelijan oppimispäiväkirjaan)

Opiskelija osallistuu kohtalaisesti vuorovaikutustilanteisiin (keskustelutunneilla ja koulun ulkopuolella, esim. Facebook, intranet)

Aikataulujen noudattaminen tyydyttävää

Opiskelijan motivaatiossa kehitettävää

Myöhästymisiä

Pajan tavoitteet, arvioitavat kohteet ja arvioinnin tavat on hyvä käydä yhdessä läpi opiskelijoiden kanssa heti ensimmäisissä tapaamisissa. Suositeltavaa on myös se, että arvioitaviin kohteisiin palataan työskentelyn eri vaiheissa, muuallakin kuin pajan päättyessä. Näin voidaan tukea opiskelijan kehittymistä paremmin, kun arviointi ohjaa ja muistuttaa toivotuista oppimistavoitteista.

Arvioinnissa voidaan käyttää opiskelijan itsearviointia, pajalaisten vertaisarviointia sekä ohjaajan arviointia (Ks. Liitteet 5, 6 ja 7). Itse- ja vertaisarvioinnin lisäksi opiskelijat antavat sekä itselleen että vertaisilleen kokonaisarvosanan projektipajatyöskentelystä peilaten arvosanaa arviointikohteisiin. Halutessaan opiskelijat voivat antaa myös sanallista palautetta. Myös opiskelijaohjaaja käyttää samaa arviointityökalua arvioidessaan pajalaisiaan.

Lopuksi opiskelijaohjaaja tekee arvioinneista yhteenvedon ja esittelee sen opettajaohjaajalle. Opettajaohjaaja ja opiskelijaohjaaja keskustelevat arvioinneista ja yhteenvedosta. Opiskelijaohjaaja antaa kullekin opiskelijalle perustellun ehdotuksen arvosanasta. Pajan opiskelijat voivat myös osallistua arviointikeskusteluun. Opiskelijaohjaajan näkemys on tärkeä, sillä hän tuntee pajan opiskelijat sekä on nähnyt heidän työskentelyään opettajaohjaajaa enemmän.

Projektipajan yhtenä arvioitavista kohteista ovat innovaatiokompetenssit. Opiskelijoiden kompetenssien kehittymistä mitataan siihen kehitetyllä ar-

viointityökalulla. Kukin opiskelija tekee pajan alussa itsearviointin, jonka tarkoituksena on ohjata opiskelijaa suuntaamaan ja kehittämään omaa toimintaansa ja kompetenssejaan pajatyöskentelyn ajan. Itsearviointiin palataan viimeistään pajan päättyessä, jolloin opiskelijat tekevät arvioinnin uudelleen. Opiskelijat tekevät samalla arviointityökalulla arvoinnit myös oman ryhmänsä tai pienryhmänsä jäsenistä pajatyöskentelyn päätteeksi. Arviointityökalun tarkoitus on toimia opiskelijalle itsensä kehittämisen välineenä, jonka avulla opiskelija voi hahmottaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Toisaalta sen avulla voidaan vahvistaa korkeakoulujen kykyä mitata työelämän kannalta keskeisten valmiuksien kehittymistä ja näin edesauttaa uusien innovaatioiden luomiseen tarvittavan osaamisen syntymistä. Arviointityökalulla voidaan myös todentaa aiempaa kohdennetummin pedagogisten toimintatapojen vaikuttavuutta innovaatiovalmiuksien kasvattamisessa. Lisätietoja arviointityökalusta ja toiminnan arvioimisesta löytyy oppaasta *Innovaatiokompetensseja mittaamassa – opas innovaatiovalmiuksien arviointiin*.

Projektipaja työskentelytapana mahdollistaa sen, että opiskelijalle on mahdollisuus antaa henkilökohtaisempaa palautetta kuin perinteisessä luentomuotoisessa opiskelussa. Opiskelijat saavat palautetta luonnollisesti koko työskentelyn ajan niin opettaja- ja opiskelijaohjaajalta, vertaisiltaan kuin toimeksiantajaltaankin. Jatkuvan palautteen lisäksi pajan päätteeksi on tärkeää järjestää yhteinen palautekeskustelutilaisuus, jossa jokainen antaa ja ottaa vastaan vuorollaan suullista palautetta. Palautekeskustelun voi vetää joko opettaja- ja opiskelijaohjaaja yhdessä tai opiskelijaohjaaja itsenäisesti. Vapaamuotoisessa yhteisessä palautekeskustelussa voivat olla läsnä myös toimeksiantaja tai muut projektissa mukana olleet. Palautekeskustelun aiheet voidaan miettiä joko etukäteen opettaja- ja opiskelijaohjaajan toimesta tai ne voidaan koota yhdessä ryhmän kanssa ennen keskustelua. Palautekeskustelua voi käydä myös arviointilomakkeiden pohjalta. Oleellista on, että annetaan ja saadaan palautetta onnistumisista sekä kehittämistä vaativista asioista.

Palautteen kohde voi vaihdella, mutta keskeisiä pohdittavia asioita voivat olla:

- mitä opin
- mikä oli vaikeaa
- mikä oli helppoa
- mikä oli uutta

- mitä menettelyjä haluaisin parantaa
- miten voin hyödyntää projektia myöhemmin
- missä onnistuin ja miksi
- jos epäonnistuin, niin missä ja miksi
- miten toimeksiantajan tavoite saavutettiin

Palautteen antamisessa, tapahtui se sitten työskentelyn ohessa tai varsinaisessa palautetilaisuudessa, on hyvä muistaa muutamia yleisiä ohjeita palautteen antamisesta.

Palaute on sitä tehokkaampaa ja helpommin käsiteltävää, mitä paremmin se tukee saajan itsehyväksyntää ja auttaa häntä ratkaisemaan itse ongelmansa eikä vaikuta tuomiolta.

- Kasvu tapahtuu myönteisten asioiden varassa. ”Jos saan tietää olevani hyvä jossakin tehtävässä, teen sitä mielelläni.” Positiivinen palaute vahvistaa itsetuntoa ja lisää toivoa. Tietoisuus hyvistä puolista auttaa myös aikanaan käsittelemään kipeitä ja hankalia asioita.
- Palautteen antaminen on tietoinen tapahtuma, ei hallitsematon tunteenpurkaus (valmistaudu etukäteen). Palautteen voi antaa ”palautehampurilaisen” muodossa, jossa negatiivinen palaute ”leivotaan” positiivisen palautteen väliin. Positiivisella palautteella aloittaminen tekee saajan avoimeksi palautteen vastaanottamiseen, suoraan negatiivisilla asioilla aloittaminen voi saada aikaan torjuntaa. Lopussa on tärkeää, että palautteen saajan korviin jäävät viimeiseksi ”soimaan” positiiviset sanat, jotta hän kokisi palautteen antajan kaikesta huolimatta arvostavan häntä ja uskovan palautteen saajan pystyvän muuttamaan käyttäytymistään.
- Kohdista palaute asioihin, älä ihmiseen. Kuvaa konkreettisia havaintoja välttämällä tulkintaa, arviointia ja johtopäätösten tekemistä. Ei kannata sanoa ”Olet dominoiva!” Parempi on esittää asia vaikkapa näin: ”Äsken, kun teimme päätöstä, keskeytit toisen henkilön puheen kolme kertaa, ja aloit esittää omia näkökantojasi.” Ei kannata sanoa ”Olet hyvä esiintyjä”, vaan esimerkiksi ”Kalvosi olivat

selkeät ja niiden teksti näkyi hyvin. Et lukenut suoraan paperista, vaan puhuit vapaasti.”

- Käytä “minä-viestejä” ja liitä tunteesi tarpeeseen. Sano: “Minua harmitti, kun keskeytit puheeni monta kertaa, sillä haluaisin sanoa sanottavani rauhassa loppuun.”, älä sano: “Olet huono kuuntelija.” Tai sano ”Minusta oli mukava seurata esitystäsi, sillä pidän esityksen havainnollistamisesta omien kokemusten avulla.” Kerro, mitä seurauksia tapahtuneesta on esimerkiksi seuraavissa työvaiheissa. Keskity rajattuun tilanteeseen, älä yleistä ”Äsken teit näin”, ei ”Aina teet näin”.
- Anna palautetta vain sellaisista asioista, joihin saaja voi vaikuttaa. Ajoita palaute oikein - mieluummin heti tapahtuman jälkeen. Anna palautetta vain omasta puolestasi ja osoita selvästi, että kyse on sinun näkemyksestäsi asiasta. ”Minun mielestäni” ei ”kaikki ajattelevat niin”.
- Kerro, miten toivoisit palautteen saajan toimivan ja esitä pyyntösi niin täsmällisesti, että saaja tietää tarkalleen, miten toivoisit hänen toimivan. Ei esimerkiksi: ”Voisit ottaa kuulijasi paremmin huomioon”, vaan ”Äsken puhuessasi katseesi harhaili usein ulos ikkunasta. Kiinnitä huomiota katsekontaktiin, jotta kuulijasi kokisivat sinun puhuvan juuri heille.” Tai ”Sait yleisön hyvin mukaan esittämiesi kysymysten avulla. Tee samoin vastaisuudessakin.”

Palaute on tärkeää myös opiskelijaohjaajalle. Jatkuvan avoimen ja ohjaavan keskustelun lisäksi opettajaohjaajan on hyvä käydä palautekeskustelut sekä yhdessä oman tiimin että henkilökohtaisesti jokaisen opiskelijaohjaajan kanssa.

KIRJALLISUUTTA JA LÄHTEITÄ

Haukijärvi, Noora; Kangas, Anna; Knuutila, Henna; Leino-Richert, Ellinoora & Teirasvuo, Nina. (2014). Tavoitteena aktiivinen ja työelämälähtöinen oppiminen. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 91. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. (Tulossa 2014.)

Kairisto-Mertanen, Liisa; Penttilä, Taru & Nuotio, Johanna. 2011. On The Definition Of Innovation Competencies In Innovations For Competence Management, Conference proceedings. Toim. Torniainen; Ilona, Mahlamäki-Kultanen, Seija, Nokelainen Petri & Paul Ilsley; Series C, reports and other current publications, part 83, Lahden ammattikorkeakoulu, Esa print Oy.

Kairisto-Mertanen, Liisa; Räsänen, Meiju; Lehtonen, Jouko & Lappalainen, Harri. 2012. Innovation Pedagogy – learning through active multidisciplinary methods. Revista de Docencia Universitaria. REDU. Monográfico: Buenas prácticas docente en la enseñanza universitaria 10 (1). 67–86. Recuperado el (25.4.2012) en <http://redaberta.usc.es/redu>

Kairisto-Mertanen, Liisa (2012) Targeting Innovation Competencies With The Help Of Diversified Learning Paths. Toim. Kettunen, Juha, Hyrkkänen, Ursula & Anttoni Lehto: Applied Research and Professional Education. Proceedings from the first CARPE networking conference in Utrecht on 2–4 November 2011.

Kairisto-Mertanen, Liisa; Penttilä, Taru; Lappalainen, Harri & Gfrerer, Margareth (2012) Innovation Pedagogy In Technical Education. Proceedings of the 2nd UPI International Conference on Technical and Vocational Education and Training, Bandung, Indonesia, 4–5 December 2012. http://tvetc.upi.edu/tvetconference2012/proceedings/000_proceedings_2nd_UPI_Int_Conf.pdf

Kanerva-Lehto, Heli & Lehtonen, Jouko (toim.). 2007. Tutkimuspaja – oppimista ja kehittämistä. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 54. Turku: Turun kaupungin painatuskeskus.

Kettunen, Juha. 2011. Innovation pedagogy for universities of applied sciences. Creative Education 2(1). ss. 56–62.

Kettunen, Juha; Kairisto-Mertanen, Liisa & Penttilä, Taru (2013) Innovation Pedagogy and Desired Learning Outcomes in Higher Education. On the Horizon Vol: 21, Issue: 4, 2013, ss. 333–342.

Kettunen, Juha. 2009. ”Innovaatiopedagogiikka”. Kever-verkkolehti 8(3). Saatavissa: <http://ojs.seamk.fi/index.php/kever/article/view/1123/1000>.

Kettunen, Sami. 2003. Onnistu projektissa. Juva: WS Bookwell Oy.

Lehto, Anttoni; Kairisto-Mertanen, Liisa & Penttilä, Taru (toim.). 2011. Towards Innovation Pedagogy – A new approach to teaching and learning for universities of applied sciences. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 100. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Leskinen, Eija. 2010. Ryhmä toimimaan! Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Juva: PS-kustannus.

Lulli-Seppälä, Marjukka. Pajaohjaajakoulutus 13.5.2009.

Löow, Monica. 2002. Onnistunut projekti. Juva: WS Bookwell Oy.

Pelin, Risto. 2009. Projektihallinnan käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Penttilä, T.; Kairisto-Mertanen, L.; Putkonen, A. & Lehto, A. (2013) Innovation Pedagogy – A Strategic Learning Approach For The Future. In Lehto, A. & Penttilä, T. (toim.) Pedagogical views on Innovation Competences and Entrepreneurship – Innovation pedagogy and other approaches. Raportteja Turun ammattikorkeakoulusta 171. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Putkonen, Ari; Kairisto-Mertanen, Liisa & Penttilä, Taru (2011), Enhancing Engineering Student's Innovation Skills Through Innovation Pedagogy – Experiences At Turku University Of Applied Sciences, Innovations 2011: World Innovations in Engineering Education and Research, toim. W. Aung, et al., iNEER, Potomac, MD, USA, ss. 161172.

Rogers, Everett M. 2003 / 1962. Diffusion of Innovations. 5th ed. New York: Free Press.

Räsänen, Meiju (toim.). 2014. Innovaatiokompetensseja mittaamassa – opas innovaatiovalmiuksien arviointiin. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 90. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Silverberg, Paul. 2005. Ideasta projektiksi. Projektinvetäjän käsikirja. INTERREG 3A Etelä-Suomi-Viro -ohjelma.

Tuckman, B. W. (1965). Developmental sequence in small groups. Psychological Bulletin, 63, 384–399.

Tuckman, B. W. & Jensen, M. A. (1977). Stages of small-group development revisited. Group Org. Studies 2:419–27.

LIITTEET

LIITE I. PROJEKTIPAJAN YLEISOHJEET

Turun ammattikorkeakoulu TYT

PROJEKTIPAJA syksy 2013

Taustalla pajan yleiset tavoitteet:

Opiskelija

- Harjaantuu yhteistoiminnalliseen oppimiseen.
- Oppii lisää itsenäisiä työskentelytaitoja.
- Oppii työskentelemään tulosalueensa monialaisessa ryhmässä ja tutustuu eri koulutusohjelmien opiskelijoihin
- Kehittää innovaatiovalmiuksiaan (yksilö-, yhteisö- ja verkostotaso)
- Alkaa luoda työelämässä ja opiskelussa tarvittavia verkostoja.
- Kartuttaa projektityötaitojaan.
- Lisää esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

- Marjo Kumpula tekee viisi toteutussuunnitelmaa SOLEEN, ryhmätunnus (NMYYNS13).

	NMYYNS13	7000180	Projektipaja	Pajat 1-9
	NMYYNS13	7000180	Projektipaja	Pajat 10-18
	NMYYNS13	7000180	Projektipaja	Pajat 19-27
	NMYYNS13	7000180	Projektipaja	Pajat 28-36
	NMYYNS13	7000180	Projektipaja	Pajat 37-

Muut koulutusohjelmat eivät siis tee toteutusta lainkaan. Pajan päättyessä jokainen pajaohjaaja merkkää arvosanan Winhaan oikeaan toteutukseen. Pajaohjaaja kehottaa/valvoo, että opiskelija on ilmoittautunut Soleen juuri oikeaan toteutukseen jo alkusyksystä.

- Projektipajaa on perjantaina 30.8.2013 n. 5 tuntia eri aikoina. Opettajaohjaaja tapaa jokaisen kolmesta pajastaan siis eri aikaan päivästä. Opiskelijaohjaajan on oltava ehdottomasti paikalla ja osan päivää vedettävä pajaa yksin (esim. ryhmäyttämistä). Aikataulu tulee Marjolta keväällä.
- Opettajaohjaaja kutsuu kaikki opiskelijaohjaajansa elokuussa pala-veriin sopimaan näiden osuudesta. Hyvä olisi olla yhteydessä alustavasti jo toukokuussa.
- Kaikille opiskelijoille projektipaja on pakollinen. Opiskelijoille kertyy pajasta yhteensä 3 op (työtä siis 81 h). Koska perjantaisin ei ehdi kertyä ko. tuntimäärää, pitää olla muutakin tehtävää. Lisätuntien saamiseksi voi teettää toki myös erilaisia kirjallisia töitä.
- TYT:n vaihto-opiskelijatkin voivat tulla pajaan. Keskeiset opiskelijan pajadokumentit ovat myös englanniksi. Vaihto-opiskelijoita sijoitetaan pajoihin niin, että ei ole vain yhtä vaihto-opiskelijaa pajassa.
- Pajatyöskentely tapahtuu monialaisissa opiskelijaryhmissä. Opettajalla on 3 pajaa. Hänellä on apuna jokaisessa pajassa yksi opiskelijaohjaaja. Pajassa on noin 12-(15) opiskelijaa. Syksyllä 2013 koetimme myös sellaista mallia, että muutama viime vuoden opiskelijaohjaaja on ”opettajan roolilla” 3 pajan vetäjänä (näissä on opiskelijaohjaajat). Marjo Kumpula toimii näissä tarvittaessa tukena ja merkkää esim. arvosanat.
- Opiskelijaohjaaja saa 3 op (winhassa nimellä ”Projektipajan opiskelijaohjaaja” 3101040) + opiskelija-assistentin palkkaa + ”työtodistuksen”. Sitoudutaan näin siis työhön.
- Marjo Kumpula muodostaa monialaiset pajaryhmät elokuussa, kun on tiedossa uusien opiskelijoiden nimilistat. Nimilistat pajoitetaan laitetaan ala-aulan ikkunaan (vain pajan numero näkyvissä, ei aihe)

- Opettajaohjaaja ilmoittaa pajojensa aiheet Marjo Kumpulalle, kun ne ovat varmistuneet, kuitenkin viimeistään 13.9. Näin saamme kokonaiskäsityksen, millaisia paja-aiheita on menossa, samoin voi ilmetä yhteistyömahdollisuuksia.
- Pajatyöskentely alkaa pe 30.8. ja jatkuu syyslukukauden aikana perjantaisin aamupäivisin kello 9.15 -11.30. Opiskelija voi merkata perjantaista tuntiseurantaansa 3 h.
- Pajabileisiin osallistumisesta voi merkata 4 h
- Yhden kerran voi merkata pajojen välisestä verkostoitumisesta/ris-teilystä yms. 4 h
- Opettajaohjaaja käy pajoissa joka perjantai, mutta hänen ei tarvitse olla paikalla koko aikaa: työhuoneesta tavoittaminen riittää (+puhelinnumero).
- Projektiryhmillä tulee olla koko ajan mielekästä tekemistä, ettei opiskelijalla ole kiusausta keksiä vaihtoehtoja tekemistä.
- Opettajan ja opiskelijaohjaajan pitää yrittää sitouttaa kaikki opiskelijat projektiin ja potkia projektia eteenpäin, jos puhti tuntuu hiipuvan. Projektiryhmän opiskelijoiden tulee toki itse valvoa myös itseään ja sopia pelisäännöistä, jotta kaikki osallistuvat aktiivisesti.
- Paja voi kirjata pelisäännöt luokan seinälle.
- Joka perjantai pidetään alkupalaveri/katsaus siitä, mitä on tehty ja mitä tullaan seuraavaksi tekemään.
- Pajan opiskelijaohjaaja toimittaa tarkistamansa ja hyväksymänsä projektisuunnitelman Marjo Kumpulalle 30.9. mennessä. Pajoille annetaan valmis pohja (muutakin mallia voi toki käyttää halutesaan).
- Opiskelijan tulee kaikissa pajoissa seurata henkilökohtaisesti tuntikertymänsä tuntiseurantalomakkeella (excel). Lisäksi opiskelija täyttää henkilökohtaisia raportteja, jotka palautetaan opiskelijaohjaajalle (kaksi kertaa). Opiskelijaohjaaja välittää opiskelijoiden väliraportit opettajaohjaajalle sekä lopuksi loppuraportit ja tunti-

seurannat. Opiskelijoiden tulee täyttää myös ICB-lomake. Muusta mahdollisesta raportoinnista yms. pajaohjaaja informoi itse.

- Pajoissa on läsnäolopakko. Poissaolokerrat tulee korvata esim. kirjareferatein, lisätöin jne. Lisätöiden luonne päätetään pajoissa. Lääkärintodistuksilla ei voi korvata pajatyötä. **Neljäs poissaolkerta johtaa pajan hylkäämiseen.** Tällöin paja käydään uudelleen seuraavana vuonna. (Armeijasta tulevilla on mahdollisuus suorittaa paja, jos he tekevät heille annetut lisätyöt. Pajan aloituksen jälkeen he eivät voi olla kuitenkaan enää kertaakaan poissa.)
- Opettajaohjaaja merkitsee winhaan joulukuun aikana suorituksesta arvosanan. Jos opiskelija saa pajasta hylätyn, hänen tulee käydä paja seuraavana vuonna uudelleen.
- Kukin paja tekee omasta paja-aiheestaan yhden posterin. Posteriaineiston tulee olla valmis lähettämistä varten 2.11. Painosta tulleen posterin paja itse kiinnittää Sepänkadun käytävälle B2. Posterin koko A-sarjassa on 70 x 100 cm. Sähköisen äänestyksen voittanut paja saa palkinnon. Postereista informoidaan myöhemmin tarkemmin. Äänestyksessä tulee äänestää kahta posteria, joista toinen voi olla myös oman pajan poster.
- Kukin paja esittää pajan numerojärjestyksessä projektinsa marraskuussa 22.11. Esityksen tulee kestää 10-15 min. Esitys tehdään NABC-lähestymistapaa käyttäen. Esitykset ovat rinnakkain kolmessa salissa (Monitori, B20, B22) ja pajojen opettaja- ja opiskelijaohjaajat arvioivat esitykset. Pajaesitykset vievät koko päivän. Esitysten välillä ei ole taukoja vaan ne ovat suoraan peräkkäin. **Paikalle kuulijoiksi tulevat myös kaikki pajalaiset kuuntelemaan omia esityksiä.** Opiskelijaohjaajan (opettajaohjaajankin suotavaa) pitää nähdä esitys etukäteen ja antaa palautetta.
- Kaksi eniten ääniä saanutta projektiesitystä kustakin salista pääsee loppukilpailuun **29.11. (klo. 9-12)**. Raadissa ovat opiskelija- ja opettajaohjaajat. Raadin jäsenet eivät saa äänestää omaa pajaansa. Loppukilpailun kolme parasta pajaa palkitaan. Voittajajoukkue saa palkinnoksi esim. hohtokeilauksen + ruokailun yms. (maaliskuussa) ”+ 1 op

Arviointikohteet äänestyksessä ovat:

- projektipajan aiheen ja tehtävän selkeys
- esityksen loogisuus
- havainnollistaminen
- ilmaisukeinot
- kontaktin saaminen kuulijoihin
- esityksestä ilmenee koko ryhmän panostus projektissa

• Jokainen paja laatii loppuraportin Marjo Kumpulalle 11.12. mennessä. Opiskelijaohjaaja lähettää ko. raportin. Siinä käytetään annettavaa pohjaa.

• Syksyn aikana järjestetään tietoisukuja: esim. posterivastaaville, projektipäälliköille, opiskelijaohjaajille, esityksestä vastaaville jne.

• Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan normaalisti 0-5. Pajatyöskentelyn luonteeseen kuuluu myös se, että projektiryhmä ja opiskelijaohjaaja osallistuvat arviointiin (esim. ketkä eivät läpäise pajaopintojaksoa). Neljästä poissaolosta seuraa hyllätty arvosana.

• Opiskelijaohjaajan arviointi (0-5). Marjo Kumpula tekee kootusti kuunnellen pajalaisia ja opettajaohjaajaa. Projektipäällikkö kerää pajalaisilta palautteen opiskelijaohjaajan toiminnasta, laskee keskiarvon ja ilmoittaa sen marjo.kumpula@turkuamk.fi (+ paperilomakkeet Marjo Kumpulalle)

ARVIOINTIKRITEERIT

- Yhteistyökykyisyys
- Pitää mitä on luvannut
- Aikataulun noudattaminen
- Innostuneisuus
- Asioiden selvittäminen, tiedonhaku
- Esittämistaidot
 - suullinen, kirjallinen, visuaalinen

KIITETTÄVÄ

- Edesauttaa omalla aktiivisella toiminnallaan ryhmän oppimista
- Oppii uusia itsenäisiä työskentelytaitoja ja pystyy tunnistamaan ryhmän osaamiskompetensseja
- Osoittaa omaksuneensa innovatiivisia taitoja
- Osaa aktiivisesti luoda eritasoisia yhteistyöverkostoja
- Oppii ja kehittää uusia projektityötaitoja
- Käyttää monipuolisesti esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan projektin aikana
- Opiskelija osallistuu aktiivisesti vuorovaikutustilanteisiin (keskustelut tunneilla ja koulun ulkopuolella, esim. FACEbook, OPTIMA)
- Opiskelijan motivaatio kiitettävä
- Aikataulujen noudattaminen kiitettävää

HYVÄ

-

TYYDYTTÄVÄ

- Tahallisia / tahattomia poissaoloja
- Opiskelija osallistuu jonkin verran ryhmän työskentelyyn ryhmätilanteissa (projektipajatunnit + muu yhdessä tehtävä työ)
- Opiskelija suoriutuu kohtalaisesti hänelle annetuista tehtävistä
- Opiskelija osaa jonkin verran hyödyntää pajatyöskentelyssä monialaisuutta/ erilaisia resursseja
- Opiskelija osoittaa pyrkimystä innovatiivisiin ratkaisuihin
- Opiskelija luo joitakin uusia verkostoja vrt. verkostokartta, opiskelijan oppimispäiväkirjaan)
- Opiskelija osallistuu kohtalaisesti vuorovaikutustilanteisiin (keskustelut tunneilla ja koulun ulkopuolella, esim. FACEbook, OPTIMA)
- Aikataulujen noudattaminen tyydyttävää
- Opiskelijan motivaatiossa kehitettävää
- myöhästymisiä

LIITE 2. OPISKELIJAOHJAAJAN OPAS

Projektipajan opiskelijaohjaajan opas

2014

Konsta Koivunen & Mika Sillanpää

Turun ammattikorkeakoulu

Tekniikka, ympäristö ja talous

Opintojaksoa koskevat säännöt

Projektipaja on kolmen opintopisteen laajuinen opintojakso, mikä tarkoittaa keskimäärin 81 tuntia opiskelijan työtä. Pajojen tulee työtehtävien suunnittelussa ja toteutuksessa pyrkiä siihen, että jokaisella pajan jäsenellä on mahdollisuus saada riittävästi tehtäviä tuntimäärän täyttymiseksi. Yleisesti ei ole sovittu esim. vähimmäistuntimäärästä, joka vaaditaan opintojakson hyväksymiseen. Tuntimäärästä voidaan jonkin verran joustaa, mikäli opiskelija kuitenkin aktiivisesti suorittaa kaikki hänen vastuulleen suunnitellut työt ja näin edesauttaa pajan toimeksiannon suorittamista. Oman toimintansa seuraamiseksi pajan opiskelijat voivat halutessaan pitää myös erillistä tuntikirjanpitoa suorittamistaan tunneista.

Opintojakson yhtenä tavoitteena on harjaannuttaa yhteistoiminnalliseen opimiseen ja työhön. Läsnäolo pajoissa on tärkeä mm. tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Siksi pajoissa pidetään kirjaa osallistumisista ja poissaoloista. Mikäli pajaopiskelija on ollut poissa kolme kertaa, opiskelijaohjaajan tulee kutsua hänet keskusteluun ja huomauttaa hänelle poissaoloista. Opiskelijan neljäs poissaolo tarkoittaa, että hänen projektipajasuorituksensa hylätään ja hänen tulee suorittaa paja uudelleen seuraavana vuonna. Myöhästymistä tulee välttää, sillä jo tunnin myöhästyminen lasketaan poissaoloksi. Sairaudesta-kaan aiheutuneita poissaoloja ei voi korvata lääkärintodistuksella. Pajojen tulee sen sijaan sopia omat pelisäännöt sallittujen poissaolojen, siis korkeintaan kolmen kerran poissaolojen, korvaamiseksi.

Aikatauluja on noudatettava, tehtävien palautuksen jatkuva myöhästely tai muu ongelmakäyttäytyminen on riittävä peruste hylätä opiskelija. Tällöinkin hänen kanssaan on kuitenkin keskusteltava asiasta ennen hylkäämistä. Opettajaohjaajan on oltava läsnä tässä keskustelussa, ja olisi myös hyvä, jos opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus. Lisäksi paja voi päättää itse muista omista pelisäännöistään.

Opiskeliijaohjaajan rooli ja häntä koskevat säännöt

Ole aina paikalla ja ohjaa pajalaiset oikeaan paikkaan!

Projektipajatoiminta ja pajaohjaajana toimiminen edellyttää opiskelijoilta läsnäolovelvollisuutta. Siksi myös opiskeliijaohjaajan on oltava paikalla joka perjantai. Pajan säännöllisinä kokoontumisaikoina opiskeliijaohjaajalla ei voi olla muuta opiskelua tai muita työvuoroja!

Projektipaja-opintojakson aikana tullaan järjestämään erikseen sovittavalla aikataululla tietoiskuja pajaan vaikuttavista asioista. Opiskeliijaohjaajan tehtävänä on huolehtia, että kulloinkin asianmukainen pajaopiskeliija osallistuu tietoiskuihin. Samoin opiskeliijaohjaajan tulee huolehtia, että pajalaiset ovat asianmukaisesti paikalla muissakin pajatoimintaan liittyvissä tilaisuuksissa, kuten pajan aloitusinfossa ja loppuesityksissä.

Kerro pajalaisille projektipajan yleiset säännöt!

Opiskeliijaohjaaja on vastuussa koko pajan ryhmäytymisestä, joten on äärimmäisen tärkeää, että hän on tasapuolinen kaikkia pajan jäseniä kohtaan. Heti ensimmäisessä tapaamisessa hän käy pajan kanssa läpi projektipajaa koskevat säännöt ja sopii, että niitä noudatetaan. Mikäli ongelmia ilmenee, käydään säännöt uudelleen läpi.

Kerää pajalaisten yhteystiedot ja auta pajaa organisoitumaan!

Opiskeliijaohjaaja kerää ylös kaikkien pajalaisten yhteystiedot (nimi, puhelinnumero ja sähköposti) ja jakaa ne kaikille parhaaksi näkemällään tavalla. Ensimmäisillä projektitapaamisilla opiskeliijaohjaaja toimii yleensä projektia johtavana henkilönä, mutta projektipäällikkö ja sihteeri tulisi valita mahdollisimman pian. Opiskeliijaohjaajan tehtävänä on auttaa pajalaisia vastuuhenkilöiden valinnassa.

Seuraa ja arvioi pajalaisten osallistumista!

Opiskelijoiden osallistumisen dokumentoimiseksi ja riittävän läsnäolon varmistamiseksi opiskeliijaohjaajan tulee laatia itselleen vapaamuotoinen muistio pajalaisten paikallaolosta perjantaisin. Opiskeliijaohjaaja voi kirjata muistioon muitakin omia huomioitaan pajalaisten työskentelystä. Muistiota käytetään tarvittaessa esim. opintojaksolta hylkäämisen perusteena. Opintojakson hylkäämisen syynä voi olla enemmän kuin kolmelta kerralta poissaolo, raport-

tien tai muun materiaalin myöhässä palauttaminen (useiden huomautusten jälkeen) sekä olematon osallistuminen pajan toimintaan tai annettujen tehtävien laiminlyöminen. Lisäksi muistiota käytetään apuna opiskelijoiden arvioinnissa.

Kun opiskelijaohjaaja seuraa pajalaisten toimintaa aktiivisesti, hänellä on pajatoiminnan loppuvaiheessa paras tieto siitä, kuinka kukin opiskelija on pajas-
sa toiminut. Opiskelijaohjaajan tehtävänä on yhdessä opettajaohjaajan kanssa arvioida pajan jäsenten toimintaa ja osallistumista. Ohjeistusta arviointiin opiskelijaohjaaja saa opettajaohjaajalta.

Muistuta pajan sisäisestä kommunikoinnista!

Pajan tulee luoda itselleen sopiva kommunikaatiokanava lähituntien ulkopuolista yhteydenpitoa varten (Facebook, Whatsapp, Optiman keskustelualue). Kanavan tulee olla sellainen, että jokainen pajan jäsen pystyy sitä käyttämään. Ketään ei tule painostaa liittymään johonkin sosiaaliseen mediaan projektipajan takia.

Opasta raportoinnissa ja luo positiivisen työskentelyilmapiiri!

Opiskelijaohjaajan vastuisiin kuuluu opastaa, kuinka henkilökohtainen raportti ym. pajan toimintaa liittyvät lomakkeet täytetään, ja hänen tulee tarkastaa, että ne on palautettu sovittuun aikaan mennessä. Opiskelijaohjaajan on pyrittävä luomaan hyvä ilmapiiri ja positiivinen asenne pajatyöskentelyä kohtaan ja perusteltava, miksi jotkin asiat tai raportit tulee tehdä. Tarvittaessa ohjausapua saa opettajaohjaajalta tai ohjaajatiimiltä, jossa ongelmia voidaan pohtia yhteisesti.

Kannusta, motivoi ja aktivoi, mutta jätä vastuu projektista pajalaisille!

On tyypillistä, että projektityöskentelyssä, kuten minkä tahansa ryhmän toiminnassa, on vaiheita, jolloin työ ei etene. Mikäli projekti jumiutuu, tulee opiskelijaohjaajan kaikin keinoin kannustaa pajaa jatkamaan työskentelyä. Hänen tulee auttaa projektipäällikköä aktivoimaan kaikki, myös hiljaiset ja vähemmän oma-aloitteiset pajalaiset. Näin opiskelijaohjaaja voi omalta osaltaan myös estää opiskelijoita keskeyttämästä opintojaksoa. Opiskelijaohjaajan vastuisiin ei kuitenkaan kuulu projektin onnistuminen, vaan se on pajan jäsenten vastuulla. Siksi opiskelijaohjaajan ei tule tehdä projektipäällikön töitä hänen puolestaan tai luoda hänelle valmiita ratkaisuja, mutta opiskelijaohjaa-

ja voi auttaa projektipäällikköä kertomalla esimerkkejä siitä, miten pajoissa on aiemmin onnistuneesti toimittu.

Muut roolit pajassa

Toimeksiantaja

Toimeksiantajalla on tärkeä rooli pajassa. Hänen antamansa aihe on koko pajatyöskentelyn perusta. Toimeksiantajan on oltava tietoinen pajatoiminnan menettelyistä, jotta hän mm. osaa tarvittaessa rajata toimeksiantonsa, asettaa pajalle realistisia tavoitteita sekä toimia yhteistyössä esim. projektipäällikön kanssa.

Ennen pajan aloitusta yhteydenpito toimeksiantajaan on opettajaohjaajan vastuulla. Tällöin opettajaohjaaja kertoo hänelle pajatoiminnan periaatteet ja varmistaa, että hän ymmärtää ja hyväksyy ne. Pajan alussa on hyvä kutsua toimeksiantaja paikalle pajatapaamiseen, jolloin kaikilla osapuolilla on mahdollisuus tavata toisensa ja keskustella toimeksiannosta, menettelyistä, tavoitteista ym. keskeisistä asioista. Kutsun tähän ensimmäiseen tapaamiseen esittää yleensä opettajaohjaaja. Myöhemmistä toimeksiantoa koskevista tapaamisista toimeksiantajan kanssa pajalaiset huolehtivat yleensä itse, mutta tarvittaessa opiskelija- tai opettajaohjaajakin voi halutessaan olla yhteydessä toimeksiantajaan pajatyöskentelyn aikana.

Pajatyöskentelyn aikana pajan tulee olla toimeksiannon edellytysten mukaan riittävästi yhteydessä toimeksiantajaan, jotta hän tietää, miten työ etenee. Samalla pajalla on mahdollisuus kuulla toimeksiantajan mielipiteitä tai ohjeita keskeneräisestäkin työstä.

Pajan päätösvaiheessa toimeksiantaja on yleensä mukana palautekeskustelussa. Palautekeskustelu käydään opettaja- ja opiskelijaohjaajan ohjeistuksen mukaan. Palautetilaisuus on samalla pajalaisten ja toimeksiantajan projektin päätöstilaisuus.

Opettajaohjaaja

Opettajaohjaajan tehtävänä on ohjata pajaohjaajia. Ohjaajatiimit kokoontuvat vähintään joka toinen perjantai opettajaohjaajan johdolla pohtimaan pajaohjaukseen liittyviä asioita. Opettaja on viime kädessä vastuussa Projektipaja-opintojakson onnistuneesta toteutumisesta. Hänen tehtävänä on tu-

keä opiskelijaohjaajaa toimimaan niin, että pajatyöskentely etenee haluttuun suuntaan. Opettajaohjaaja on näin opiskelijaohjaajan tärkein tuki ja vaikuttaa yhdessä opiskelijaohjaajan kanssa projektipajan opiskelijoiden arviointiin / hyväksymiseen ja hylkäämiseen. Opettajaohjaaja käy läpi pajalaisilta saadun palautteen opiskelijaohjaajan kanssa kehityskeskustelussa. Hän myös arvioi osaltaan opiskelijaohjaajan toimintaa.

Projektipäällikkö

Projektipäälliköllä on suurin vastuu projektin etenemisestä. Hän organisoi työt ja jakaa ne tasapuolisesti pajalaisten kesken. Lisäksi hän valvoo töiden etenemistä ja pitää huolta aikataulutuksesta. Pajan puheenjohtajana hänen on oltava kannustava ja hyvän ja aktiivisen ilmapiirin luoja. Hänen tulee olla vuorovaikutteinen ja sosiaalinen kaikkia pajalaisia kohtaan. Hänen tehtäviinsä kuuluu myös osallistua arviointikeskusteluun opiskelijaohjaajan kanssa, kerätä pajan lopussa palaute opiskelijaohjaajan toiminnasta muilta pajan jäseniltä sekä tehdä palautteesta kooste ja toimittaa se opettajaohjaajalle.

KUVA 1. Projektipäällikkö ohjeistaa ryhmäänsä. (Kuva: Mika Sillanpää)

Sihteeri

Sihteerin tehtäviin kuuluu jokaisella pajakerralla, heti ensimmäisestä kerrasta alkaen, kirjoittaa pöytäkirja, jossa kerrotaan, kuinka paja edistyi ja mitä tehtiin. Pöytäkirjan on oltava yksinkertainen ja selkeä, jotta jokainen pajan jäsen ymmärtää sen. Pöytäkirjasta tulisi selvittää tarkasti, mitä pajassa on tehty ja mi-

ten työ jatkuu, jotta mahdollisesti poissaolleet opiskelijat pääsevät toimintaan mukaan heti, kun he ovat jälleen paikalla. Lisäksi pajan jäsenet saavat pöytäkirjoista hyvän kuvan siitä, kuinka koko paja edistyy. Esimerkiksi posteria tekevä(t) henkilö(t) ei(vät) välttämättä tiedä, kuinka esityksen valmistelu edistyy, mikäli asioita ei kirjoiteta pöytäkirjaan. Pöytäkirja tulee julkaista ryhmän yhteisellä kommunikaatiokanavalla (esim. Optimassa), jotta varmistetaan, että kaikki näkevät ja lukevat sen. Pöytäkirjan lisäksi sihteerillä on oltava kaikki pajan toimintaan liittyvät dokumentit tallennettuna siten, että ne ovat aina kaikkien pajalaisten saatavilla. Pajatyöskentelyssä sihteeri toimii projektipäällikön oikeana kätenä.

KUVA 2. Projektipäällikkö keskustelee sihteerin kanssa. (Kuva: Mika Sillanpää)

Pajaopiskelija

Opiskelijan vastuisiin kuuluu hänelle annettujen tehtävien suorittaminen mahdollisimman hyvin ja sovittujen aikataulujen puitteissa. Hänen tehtäviinsä voi kuulua muun muassa posterin tekoa, sidosryhmien kanssa kommunikointia tai projektipäällikön/sihteerin sijaisena toimiminen. Lisäksi jokaisessa pajassa on aina muita projektiin liittyviä erityistehtäviä, joihin pajaopiskelija osallistuu.

KUVA 3. *Joskus vaan ei välttämättä olo ole ahkerimmillaan. (Kuva: Mika Sillanpää)*

Pajan tuottama materiaali

Jokainen paja laatii projektisuunnitelman, posterin ja pajan loppukertomuksen. Lisäksi jokainen paja tuottaa toiminnastaan pajaesityksen. Näihin annetaan kaikille pajoille yhteiset ohjeet, jotka on hyvä tallentaa pajalaisten yhteiseen tilaan Optimaan. Opiskelijaohjaaja opastaa pajalaisia yhteisten ohjeiden noudattamisessa.

Projektisuunnitelma

Projektisuunnitelma tehdään valmiiksi annetulle pohjalle, joka löytyy Optimasta muiden materiaalien tavoin, ja vähimmäisvaatimuksena siitä tulee löytyä seuraavat kohdat:

- pajan aihe ja tavoitteet
- pajan toiminnan organisointi ja toteutus
- riskien kartoitus
- tiedotus ja viestintä
- aikataulutus.

Esimerkiksi projektisuunnitelman aikatauluun pitää merkitä kaikkien palautettavien materiaalien palautuspäivät sekä pajan omaan toimintaan liittyviä ajankohtia. Aikataulu tulee suunnitella huolellisesti, ja siinä olevista päivämääristä tulee pitää kiinni. Kun projektisuunnitelma on valmis, se jaetaan kaikille pajalaisille ja se toimii omalta osaltaan pajan onnistumisen takaavana työkaluna. Tarvittaessa myös opettajaohjaaja voi lukea suunnitelman ja kommentoida sitä. Opiskelijaohjaaja lähettää valmiin, oikoluettun projektisuunnitelman opintojaksovastaavalle ohjeiden mukaisena päivänä.

Posteri

Jokainen paja tekee toimintaansa liittyvän posterin. Joskus esim. työn toimeksiantajalla voi olla posterin sisällöstä omia toiveita, jotka pajan pitää ottaa huomioon. Yhteisten ohjeiden mukaan posterin on joka tapauksessa täytettävä seuraavat vaatimukset:

- Posterin tulee olla kooltaan 700 x 1 000 mm resoluutiolla 150 dpi (Photoshop).
- Posterin reunoilla on oltava 2 mm:n leikkausvara, eli graafiset mitat ovat 696 x 996 mm.
- Jos posterin on tehty A4-kokoon (esim. Wordilla), niin sen resoluution on oltava 600 dpi. Pienemmistä resoluutioista koostuvat kuvat tulostuvat epätarkempina.
- Wordin ja Powerpointin koko paperin pituisia liukuvärejä ei tule käyttää, sillä ne eivät tulostu suurennoksissa selkeästi. Taitto-ohjelmien liukuvärien käyttö on sallittua.
- Posterin oikeaan alakulmaan tulee merkitä pajan numero joko painettuna tai jälkikäteen lisättynä erillisenä lappuna.
- Posterin toimitetaan pdf-tiedostomuodossa pajatoiminnasta vastaavalle henkilölle. Mukana tulee olla myös alkuperäinen tiedosto ja kuvat.

Posterin tulee olla painoa varten valmis sovittuun päivään ja kellonaikaan mennessä. Toimituspäivä, -aika ja -paikka ilmoitetaan ryhmille yhteisessä ohjeessa. Samoin ilmoitetaan painetun posterin noutoaika ja -paikka sekä posterinäyttelyn paikka. Kukin paja huolehtii oman posterinsa toimituksesta ja

valmiin posterin noudosta sekä ohjeiden mukaisesta näytteillepanosta. Postereista järjestetään henkilökunnan ja opiskelijoiden keskuudessa sähköinen äänestys, jossa voi äänestää kahta eri posteria. Kaikki, myös pajalaiset, saavat äänestää ja oman pajan tuotoksen äänestäminen on sallittua. Eniten ääniä saaneen posterin tehnyt paja palkitaan.

Pajan loppukertomus

Loppukertomus on koko pajan yhteinen vapaamuotoinen kertomus pajatyöskentelystä ja kertoo työskentelyn aikana kohdatuista haasteista, onnistumisista tai epäonnistumisista sekä siitä, mitä pajassa opittiin. Ensisijassa opiskelijaohjaaja, mutta tarvittaessa myös opettajaohjaaja, opastaa loppukertomuksen laatimisessa. Parhaat kertomukset julkaistaan painettuna versiona. Loppukertomus palautetaan opiskelijaohjaajalle, joka toimittaa sen opintojaksovastavalle sovittuun päivään ja kellonaikaan mennessä. Mikäli toimeksiantaja vaatii virallisempaa raporttia tai jotain muuta lopputuotosta, kuten videota, myös sellainen laaditaan.

Projektin esitys ja finaali

Projektipajojen esitykset toteutetaan rinnakkain kolmessa auditoriossa ennalta laaditun aikataulun ja arvotun esitysjärjestyksen mukaisesti. Kunkin pajan esitys saa kestää vähintään 10 ja enintään 15 minuuttia ja sitä arvioidaan sovituin kriteerein. Arvioijina ovat opiskelija- ja opettajaohjaajat, ja arvioinnissa tarkkaillaan mm. eteneekö esitys loogisesti. Myös esityksen havainnollistamista ja esittäjien erilaisia ilmaisukeinoja sekä kontaktia yleisöön arvioidaan. Näin ollen erilaiset havainnollistamismateriaalit tai muuten mielenkiintoa herättävät asiat ovat plussaa.

Opettaja- ja opiskelijaohjaajat arvioivat esitykset, ja jokaisen kolmen auditorion kaksi parasta esitystä pääsee finaaliin. Finaali on viikon kuluttua ensimmäisistä esittelyistä. Finaalin kolme parasta pajaa palkitaan, ja kilpailun voittaja saa erityispalkinnon.

Esitykset kuvataan, ja niissä esiintyvien henkilöiden katsotaan antaneen suostumuksensa kuvaamiseen ja nauhoitteen esittämiseen jälkepäin esimerkiksi tutkimustarkoitusta varten. Mikäli toimeksiantaja kieltää esityksen kuvaamisen, tähän luonnollisesti suostutaan.

Esityksestä tulee tehdä mahdollisimman mielenkiintoinen, ei kalvosulkeisia. Esiintymisen tulee olla sujuvaa, eikä muistilapusta lukemista sallita. Esitys esitetään opettaja- ja opiskelijaohjaajalle etukäteen, ja heidän tulee auttaa sen hienosäätämisessä. Opiskelijaohjaajan onkin hyvissä ajoin ohjeistettava pajalaisia esityksen valmistelussa ja harjoittelussa.

Henkilökohtaiset raportit

Pajaopiskelijan henkilökohtaiset raportit

Jokainen pajaopiskelija laatii kaksi henkilökohtaista raporttia, ensimmäisen lokakuussa ja toisen joulukuussa. Henkilökohtaisen raportoinnin tärkein tehtävä on auttaa opiskelijaa hahmottamaan asioita, joita hän pajan aikana on oppinut sekä kerätä tietoja opintojakson kehittämistä varten.

Raportoinnista annetaan yhteiset ohjeet kaikille pajoille. Opiskelijaohjaajan tulee opastaa pajalaisia laatimaan raportit kattavasti ja rehellisesti. Raportit palautetaan opiskelijaohjaajalle sähköisessä muodossa sovittuun päivään ja kellonaikaan mennessä. Raporttien palautuksessa voidaan käyttää esim. yhteistä Optima-työtilaa. Pajan loputtua opiskelijaohjaaja kokoaa kunkin opiskelijan molemmista raporteista yhden tiedoston ja palauttaa tiedostot opettajaohjaajalle.

Raportoinnin tukena opiskelija voi halutessaan pitää tuntilistaa ajasta, jonka hän on käyttänyt projektityöskentelyyn. Listasta on apua esimerkiksi hiljaisempien tai ”näkymätöntä” työtä tehneiden opiskelijoiden arvioinnissa. Tuntilista voi vaikuttaa korottavasti arvosanaan ja se palautetaan henkilökohtaisen raportin yhteydessä.

Opiskelijaohjaajan raportti

Opiskelijaohjaajan raportti on vapaamuotoinen kertomus, jossa opiskelijaohjaaja kertoo pajassa kertyneistä kokemuksistaan ja oppimisistaan asioista. Raportti palautetaan opintojaksovastaavalle sovittuun aikaan mennessä. Päivämäärästä voidaan joustaa, mikäli paja ei ole vielä saanut projektiaan valmiiksi. Hyvin kirjoitettu kertomus voi vaikuttaa korottavasti opiskelijaohjaajan arvosanaan.

Arviointi

Hyväksytty projektipaja-opintojakso arvioidaan arvosanoin 1-5. Arviointikriteerit perustuvat toteutussuunnitelmaan, ja ne esitellään opiskelijoille opintojakson alussa. Toistuva myöhästely, yli kolme poissaoloa, raporttien liiallinen myöhästyminen tai pajan toiminnan laiminlyönti voivat olla syitä kurssin hylkäämiseen. Ongelmatilanteissa opiskelija- ja opettajaohjaajan on keskusteltava opiskelijan kanssa riittävän vakavassa hengessä.

Projektipajassa toimijat saavat myös palautteen työskentelystään palautekeskustelussa, jossa ohjaajat keskustelevat opiskelijoiden kanssa hänen työpanoksestaan. Samalla opiskelijalla on mahdollisuus arvioida omaa ja opiskelijaohjaajan onnistumista. Tavoitteena on, että kaikki hyötyvät keskustelusta.

Arvioinnin apuna käytetään itsearviointi-, vertaisarviointi- sekä opiskelijaohjaajan arviointi –lomakkeita. Ne täytetään opettajaohjaajalta saatujen ohjeiden mukaisesti. Samoin kaikki muut mahdolliset kyselyt opiskelija täyttää opettajaohjaajan ohjeiden mukaisesti.

Myös opiskelijaohjaaja saa hyväksytystä toiminnastaan arvosanan 1-5. Edellytyksenä on, että opiskelijaohjaaja on palauttanut oman raporttinsa opintojaksovastaavalle. Opiskelijaohjaajan arvosanaan vaikuttavat opiskelijoiden, projektipäällikön ja opettajaohjaajan antama palaute, jonka opettajaohjaaja tai projektipäällikkö toimittaa opintojaksovastaavalle. Palautteen keräämisestä annetaan kaikille pajoille yhteinen ohjeistus.

Aikataulutus

Projektipajaa koskevia tärkeitä päivämääriä on hyvä kirjata ylös esim. taulukkomuodossa. Taulukon avulla aikataulujen toteuttamista on helppo seurata projektityöskentelyn aikana.

Projektipaja alkaa	pvm
Projektisuunnitelma	pvm
Posteriaineisto valmiina	pvm
Henkilökohtaisten raporttien palautus	pvm
Projektin loppuesitys	pvm
Finaali	pvm
Projektin loppukertomus	pvm
Opiskelijaohjaajan raportti	pvm

LIITE 3. PAJAESITYKSEN ARVIOINTI -LOMAKE

Pajaesityksen arviointi

Paja nro _____

Arvioija _____

Pajan yleiset tavoitteet:

Opiskelija

- harjaantuu tutkivaan työotteeseen ja oppimiseen
- oppii työskentelemään monialaisessa ryhmässä ja tutustuu eri koulutusohjelmien opiskelijoihin
- alkaa luoda työelämässä tarpeellisia verkostoja
- kehittää projektityötaitojaan
- lisää esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.

1. Esitys eteni loogisesti.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

2. Havainnollistaminen oli toimivaa.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

3. Esittäjien kielenkäyttö oli tilanteeseen sopivaa.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

4. Esittäjät saivat kontaktin kuulijoihin.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

5. Projektin tavoitteet esiteltiin selkeästi.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

6. Esitellyt projektin tavoitteet toteutuivat hyvin.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

7. Esityksen mukaan pajan yleiset tavoitteet * saavutettiin hyvin.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

8. Esityksen mukaan oppiminen pajassa oli monipuolista.

samaa mieltä 5 4 3 2 1 eri mieltä

LIITE 4. OPISKELIJAN HENKILÖKOHTAISET RAPORTIT

Turun ammattikorkeakoulu

Projektipaja / lokakuu 2014

Missä mennään, projektipaja

Nimi: _____

Tuntikertymäni: _____

Pohdi, miten projektipajasi on lähtenyt käyntiin. *Tarkastele* omaa työtäsi pajassa ja vastaa alla oleviin kysymyksiin mahdollisimman monipuolisesti. *Perustele* vastauksesi.

- Kuinka hyvin olette tutustuneet ryhmänne sisällä?
- Miten projektinne on edennyt?
- Miten tasavertaisesti pajalaiset ovat tehneet työtä?
- Kuinka paljon olet itse panostanut projektiin?
- Mitä kaikkea olet tehnyt projektin edistymiseksi?
- Oletko tyytyväinen omaan panokseesi? Voisitko parantaa sitä jotenkin?
- Mitä pajaan liittyviä asioita olet tehnyt perjäntaituntien ulkopuolella?

Projektipaja oppimiskokemuksena

Nimi: _____

Pohdi syksyn projektipajatyöskentelyä oman oppimisesi näkökulmasta. Alla on ohjaavia kysymyksiä, joita voit käyttää tukenasi. *Tarkastele* oppimistasi mahdollisimman monipuolisesti ja *perustelee* vastauksesi.

- Missä tehtävissä sinulla on ollut pajassa tärkeä rooli?
- Mitä projektipajaan liittyviä asioita teit perjäntaituntien ulkopuolella?
- Miten oma panoksesi kehittyi työskentelyn edetessä?
- Paransiko opintojakso innovaatiovalmiuksiasi? Jos paransi, niin miten?
- Paransiko opintojakso esiintymistaitojasi? Jos paransi, niin miten?
- Kuvaile motivaatiotasi syksyn pajatyöskentelyn aikana.
- Miten olet verkostoitunut pajasi ulkopuolella (muut pajat, ulkopuoliset organisaatiot, ammattikorkeakoulunhenkilökunta jne.)?
- Mitä ongelmia tai vastoinikäymisiä pajassasi on mahdollisesti ilmennyt? Mistä ne mielestäsi aiheutuivat? Miten ongelmia käsiteltiin pajassa?
- Mitä positiivisia asioita pajatyöskentelyssä on mielestäsi ollut?
- Mitä opit projektipaja-opintojaksolla?

LIITE 5. OPISKELIJAN ITSEARVIOINTI -LOMAKE

Projektipaja: _____

Nimeni: _____

TAVOITTEET ja niiden saavuttaminen, arvioi numeroin ja kirjoita alle oma arviosi siitä miten hyvin pääsit asetettuihin tavoitteisiin projektipajaopintojen aikana. Halutessasi voit kommentoida (5 =samaa mieltä, 1= eri mieltä)

Harjaannuin yhteistoiminnalliseen oppimiseen.

eri mieltä 1—2—3—4—5 samaa mieltä

Kommentit:

Opin itsenäisesti etsimään ja hyväksikäyttämään tietoa.

1—2—3—4—5

Opin työskentelemään monialaisessa ryhmässä.

1—2—3—4—5

Tutustuin tulosalueen eri koulutusohjelmiin

1—2—3—4—5

Aloin muodostaa verkostoja.

1—2—3—4—5

Kehitin projektityötaitojani.

1—2—3—4—5

Lisäsin esiintymis- ja vuorovaikutustaitojani.

1—2—3—4—5

Aloin kehittää innovaatiovalmiuksiani

1—2—3—4—5

Oma arvioni omasta projektipajatyöskentelystäni

T (=tyytyttävä)

H (=hyvä)

K (=kiitettävä)

LIITE 6. OPISKELIJAN VERTAISARVIOINTI -LOMAKE

Vertaisarviointi

Projektipaja: _____

Nimeni: _____

TAVOITTEET ja niiden saavuttaminen, arvioi numeroin sitä miten hyvin projektipajasi muut opiskelijat pääsivät asetettuihin tavoitteisiin projektipaja-opintojen aikana. Sanallista palautetta voi antaa arviointi-lomakkeen lopussa. Opiskelija ei arvioi tällä lomakkeella omaa toimintaansa vaan jättää kyseisen kohdan tyhjäksi. Kunkin opiskelijan osalta arvioidaan seitsemän (7) tavoitteen (harmaalla) toteutumista. Kuhunkin soluun täytetään numero 1...5 alla olevan asteikon mukaan. Projektin vastuuhenkilö kopioi tai kirjoittaa paja-opiskelijoiden nimet taulukon riveille.

Arviointi:

täysin eri mieltä 1 2 3 4 5 täysin samaa mieltä

		Opiskelija harjaantui tutkivaan työöteeseen ja oppimiseen.	Opiskelija oppi itsenäisesti etsimään ja hyväksikäyttämään tietoa.	Opiskelija oppi työskentelemään monialaisessa ryhmässä.	Opiskelija tutustui tulosalueen eri koulutusohjelmien opiskelijoihin.	Opiskelija alkoi muodostaa verkostoja.	Opiskelija kehitti projektityötapojaan ja innovaatiovalmiuksiaan.	Opiskelija lisäsi esiintymis- ja vuorovaikutustaitojaan.
Matti	Meikäläinen							
Paavo	Virtanen							

Sanallinen arviointi:

LIITE 7. OPISKELIJAOHJAAJAN ARVIOINTI -LOMAKE

Projektipaja: _____

Opiskelijaohjaajan nimi: _____

Arvosana: ____ (Arvioi numerolla 0-5, 5 = kiitettävä). Perustele arvosanasi.

Kirjoita arviosi siitä, miten hyvin opiskelijaohjaaja suoriutui tehtävästään projektipajaopintojen aikana (hyvää, kehitettävää, terveisiä):